Beleidsbegroting | 2023

Inclusief Meerjarenraming 2023-2026

GGD Drenthe | juni 2022
Mien Ruysweg 1
9408 KA Assen
T. (0592) 306 300
E. info@ggddrenthe.nl
I. www.ggddrenthe.nl

GGD Drenthe

Inhoud

Inhoud **2**

Inleiding **3**

Beleidsbegroting 2023 **4**

1. Programma's **4**

1.1 Programma Beschermen *4*
1.2 Programma Bevorderen *13*
1.3 Programma Bewaken *15*
1.4 Programma Jeugd *17*
1.5 Programma Additioneel *21*
1. Veilig Thuis Drenthe *21*
1.6 Programma Additioneel Overig *24*

2. Paragrafen **35**

2.1 Paragraaf Bedrijfsvoering *35*
2.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing *37*
2.3 Paragraaf Financiering *40*

3. Financiële begroting **42**

3.1 Begroting 2023 **42**

3.2 Meerjarenraming 2023 - 2026 **43**

3.3 Gemeentelijke bijdragen 2023 - 2026 **46**

3.4 Reserves en voorzieningen 2023-2026 **49**

3.5 Incidentele baten en lasten **52**

Bijlage 1 Verklarende woordenlijst **54**

Bijlage 2 Overige overzichten **56**

Inleiding

Voor u ligt de beleidsbegroting GGD Drenthe 2023, inclusief meerjarenraming 2023 - 2026. Hierin beschrijven wij onze beleidsvoornemens en ambities voor 2023 e.v.

Deze beleidsbegroting is de eerste begroting die tot stand gekomen is op basis van de nieuwe werkwijze in het samenspel tussen gemeenten en GR'en, zoals vastgelegd in het document 'Samenwerken voor Drenthe'. Dit houdt onder meer in dat aan deze begroting geen kaderbrief meer vooraf is gegaan, maar dat door middel van voorjaarsoverleggen met gemeenteraden, begin 2022, input is opgehaald die bijgedragen heeft aan de totstandkoming van deze begroting. Op deze wijze is een belangrijke stap gemaakt in het streven om gemeenteraden meer aan de voorkant te betrekken bij het beleid van GGD Drenthe.

De beleidsvoornemens in deze begroting zijn voornamelijk gebaseerd op de 'lessons learned' tijdens de COVID-19 pandemie. Duidelijk is geworden dat versterking en intensivering van onze inzet op 'publieke gezondheid' dringend noodzakelijk is. Ook is de behoefte aan actuele, samenhangende en betrouwbare data sterk toegenomen. Daarom willen wij een impuls geven aan datagestuurd werken. Verder bereiden wij ons voor op de implementatie van de Omgevingswet en zetten we in op het versterken van het beleid op het gebied van de sociale veiligheid.
Duidelijk is dat de opgaven waarvoor wij staan niet binnen het huidige budget kunnen worden opgevangen. Daartoe zijn in deze begroting op een aantal terreinen intensiveringen opgenomen.

Ook in 2023 kunt u er op vertrouwen dat GGD Drenthe zich maximaal inzet voor de bevordering van gezondheid en sociale veiligheid van de drentse burgers.

Namens het algemeen bestuur

Harmke Vlieg

Voorzitter

Hans Kox

Secretaris

Beleidsbegroting 2023

1. Programma's

1.1 Programma Beschermen

1. Infectieziektebestrijding

GGD Drenthe zet zich in voor het voorkómen, opsporen en bestrijden van infectieziekten.

Wat willen we bereiken?

- Een toekomstbestendige infectieziektebestrijding.
- Er wordt vol ingezet op preventie zodat gezondheidsschade door infectieziekten wordt beperkt.
- Er wordt ingezet op infectiepreventie, de rol van de deskundige infectiepreventie is hierin belangrijk en deze rol is geborgd en samen met ketenpartners wordt stevig ingezet op infectiepreventie.
- Het GGD vaccinatiecentrum is operationeel ten behoeve van de Drentse inwoners. Hier kunnen burgers en instellingen terecht voor informatie over vaccinaties en wordt de toediening van vaccinaties ter bescherming tegen infectieziekten gecoördineerd.

Wat gaan we daarvoor doen?

We continueren het MRSA/BRMO-informatiepunt. Indien een initiatief vanuit het ABR Zorgnetwerk om te komen tot een intensievere samenwerking in de infectiepreventie of zelfs tot een Noord-Nederlands Centrum voor Infectiepreventie buiten het ziekenhuis wordt geëffectueerd, zal GGD Drenthe daar actief in participeren. De activiteiten van het ABR Zorgnetwerk worden actief ondersteund en de GGD'en houden hierin hun centrale rol. Daarnaast participeert de GGD ook actief in alle andere regionale en landelijke netwerken en verbanden. Activiteiten zij gericht op het bevorderen van de deskundigheid rondom infectiepreventie in zorg en onderwijs en overige ketenpartners. De deskundigen infectiepreventie vervullen daarin een belangrijke rol.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Aangiften meldingsplichtige ziekten (art.26)	90	90	90	114
Individuele meldingsplichtige infectieziekten	1.110	1.110	1.110	626
Totaal aantal meldingen infectieziekten	**1.200**	**1.200**	**1.200**	**740**
Aantal oefeningen draaiboeken outbreaks	2	2	2	0
Aantal openbare gezondheidszorg-diagnostieken	30	30	30	7
Aantal besmettingen met hepatitis A per 10.000 inwoners	0,1	0,1	0,1	0.1
Aantal georganiseerde groepsvoorlichtingen gericht op infectiepreventie	20	20	20	21

2. Seksuele gezondheid

De GGD zet zich in voor een goede seksuele gezondheid van de Drentse inwoners. De GGD'en van Drenthe, Friesland en Groningen werken samen in het Centrum Seksuele Gezondheid Noord-Nederland We richten ons vooral op groepen met een verhoogd risico: jongeren, migranten, sekswerkers, lesbische vrouwen/homoseksuele mannen/biseksuelen/transgenders (LHBT) en mannen die seks hebben met mannen. We houden spreekuren en geven voorlichting..

Wat willen we bereiken?

- In samenwerking met Sense Noord-Nederland, bevorderen we de seksuele gezondheid van de inwoners van Drenthe.

- We gaan door op de ingezette lijn, door ons specifiek te richten op de thema's seksueel grensoverschrijdend gedrag en de doorgaande lijn seksuele ontwikkeling voor de jeugd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Preventie en behandeling van seksueel overdraagbare aandoeningen

We zetten in op uitbreiding van collectieve preventie activiteiten. We geven voorlichting, trainingen en publieksinformatie daarnaast zetten we ook in op individuele preventie en behandeling, via spreekuren en testfaciliteiten. Denk hierbij o.a. aan Prep spreekuren voor mannen die seks hebben met mannen.
In 2023 wordt meer ingezet op de collectieve preventie. Individuele preventie blijft gericht op de risicogroepen jongeren, mannen die seks hebben met mannen (MSM), migranten, sekswerkers en LHBT.

Gezond seksueel gedrag van kinderen en jongeren

Binnen de voorlichtingen over seksualiteit op scholen blijven we aandacht besteden aan een respectvolle omgang met elkaar en seksueel grensoverschrijdend gedrag. Samen met de jeugdgezondheidszorg en binnen de Gezonde School methodiek besteden we aandacht aan het bespreekbaar maken van de seksuele ontwikkeling vanaf de vroege jeugd.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Seksuele gezondheid				
Activiteiten/campagnes onder jongeren	12	12	14	13
Activiteiten onder migranten	30	30	30	12
Activiteiten onder LHBT	45	45	45	25
Activiteiten t.b.v. prostituees	45	45	45	45
Bijscholing aan professionals	8	8	8	1
SENSE				
Aantal Soa consulten	850	850	900	279
Vindpercentage Soa	17	17%	17%	84%
Aantal gevonden Soa	145	145	155	235
Aantal consulten (Sense)	75	75	100	5
Aantal Hepatitis B vaccinaties voor risicogroepen	120	120	120	14

3. Crises, rampen en incidenten

De GGD geeft in Drenthe invulling aan de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en is verantwoordelijk voor publieke gezondheidszorg tijdens rampen en crises.

GHOR

De Directeur Publieke Gezondheid (DPG) geeft leiding aan de GGD en aan de GHOR. Dit is een wettelijke verankerde taak. De GHOR werkt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de Veiligheidsregio Drenthe (VRD). De DPG legt rechtstreeks verantwoording af aan het bestuur van de VRD over de GHOR-taken.

Publieke gezondheidszorg tijdens rampen en crises

Wat willen we bereiken?

- Uitvoeren van een in 2022 te ontwikkelen plan voor de doorontwikkeling en verdere professionalisering van de crisisorganisatie.
- Verbreding van de focus op cybercrime, klimaatproblematiek en Omgevingswet.
- Ontwikkelen van meer datagedreven werken.

Wat gaan we daarvoor doen?

We geven uitvoering aan het in 2022 te ontwikkelen plan voor een vernieuwde crisisorganisatie. Hierbij zal gebruik worden gemaakt van de uitkomsten van de evaluatie Wet Veiligheidsregio's. Er zal ingezet worden op een betere integratie van de GHOR in de crisisorganisatie van de Veiligheidsregio Drenthe. Ook zal de crisisorganisatie beter toegerust zijn om in te spelen op een bredere variëteit aan crises. Dat wil zeggen: naast de 'hardere' vormen van crisis ook de maatschappelijke crises waarbij sprake is van een meer multidimensionele benadering. Daarnaast willen we in interne crisisorganisatie efficiënter inrichten. In dat kader zoeken we ook een intensivering van de samenwerking op 3-noord. Ten behoeve van meer datagedreven werken zetten we in op het aantrekken van specialistische kennis op dit gebied en het ontwikkelen van een informatie-hub.

4. Technische Hygiënezorg

Technische Hygiënezorg (THZ) houdt toezicht op de kinderopvang door inspecties en voorlichting. Daarmee wordt de veiligheid, hygiëne en gezondheid bevorderd. Daarnaast worden tatoeage- en piercingshops geïnspecteerd.

Wat willen we bereiken?

- We dragen bij aan de bevordering van de veiligheid, hygiëne en gezondheid bij kinderopvanglocaties. THZ stemt af met de teams infectieziektebestrijding en milieu en gezondheid.
- Wij schrijven inspectierapporten met goede kwaliteit en volgens de landelijke richtlijn. Daarop kunnen gemeenten hun handhavingstaak rond de kwaliteit van de kinderopvang baseren.
- We informeren gemeenten over ontwikkelingen en trends in het naleven van de Wet Kinderopvang op kindercentra.
- We dragen bij aan infectiepreventie door hygiëne-inspecties uit te voeren bij de tatoeage-en piercingshops. Op basis van deze audits worden er vergunningen verleend aan de shops.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inspecties kinderopvang

We voeren inspecties uit op alle kinderopvangcentra in de gemeenten. Elke geregistreerde locatie krijgt een inspectiebezoek. Het gaat hierbij om kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang, gastouderbureaus.

Flexibele inspectieactiviteit

Sinds de start van risicogestuurd werken in 2012, "meer waar nodig en minder waar het kan", is er een vaste set items wat getoetst wordt bij een locatie met weinig risico's, de zogenaamde groene risico profielen. Houders weten op welke items hun locatie wordt getoetst. Met de invoering van de flexibele inspectieactiviteit wordt deze vaste set minimaal te toetsen onderwerpen losgelaten. Er ligt wel een klein aantal onderwerpen vast: pedagogische kwaliteit, VOG en personenregister (PRK) en indien van toepassing voorschoolse educatie.
Het doel is een verhoging van de kwaliteit van de kinderopvang. Door het verbreden van de set geïnspecteerde items, ruimte te bieden voor lokaal maatwerk en het verminderen van de voorspelbaarheid wordt dit doel bereikt. Team THZ werkt nauw samen met de 12 gemeenten in Drenthe voor het opstellen van een beleidskader. Het jaar 2022 is een overgangsjaar en in 2023 wordt het geïmplementeerd. Landelijk zijn er pilots uitgevoerd, deze bevindingen zijn meegenomen in het opstellen van de richtlijnen.

We hebben daarbij inzicht in de kwaliteit van de kinderopvang door de uitvoering van inspecties op basis van de Wet kinderopvang. Het gaat hierbij om veiligheid, gezondheid, pedagogische kwaliteit, kwaliteit van het personeel en de werkwijze op de kinderopvanggroepen. We blijven in gesprek met houders en kunnen onze bevindingen goed onderbouwen. De toezichthouders hebben een onafhankelijke rol en houden

daarin ook rekening met het beleid van de gemeenten. De inspecties bij geregistreerde gastouders vinden plaats via een steekproef.

Intensivering steekproeven gastouderopvang
Met ingang van 1 januari 2022 wordt er structureel € 6,4 miljoen toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds. Hoewel deze middelen niet geoormerkt zijn, is dit bedoeld voor een intensivering van het toezicht op de gastouderopvang.
Op dit moment is een intensivering nog niet wettelijk verplicht en gemeentes geven aan hoeveel procent van de gastouder zij bovenop de nu wettelijk verplichte 5% bezocht willen hebben van de extra middelen. Wij zetten daar toezichthouders op in.

Dienstverlening en samenwerking

De inspecteurs zijn voldoende opgeleid en beschikbaar om alle inspecties goed uit te voeren. We gebruiken het systeem Gemeenschappelijke Inspectie Ruimte (GIR), waar ook de gemeenten mee werken. We signaleren trends en ontwikkelingen in de naleving van de Wet kinderopvang. We stellen deze informatie beschikbaar aan gemeenten en adviseren hen hierover. We werken samen met handhaving en toezicht van de gemeente, door in gesprek te gaan met de ambtenaren kinderopvang. Zo houden we elkaar op de hoogte van de ontwikkelingen in de kinderopvang. Het gaat hierbij om zowel landelijke als regionale ontwikkelingen (zie ook kader Flexibele inspectieactiviteit).

Uniformiteit

Uniformiteit in beoordelen en rapporteren is belangrijk voor een objectief inspectierapport. Tegelijkertijd realiseren we ons dat een inspectiebezoek altijd een momentopname is. De situatie tijdens het bezoek kan beïnvloed worden door meerdere factoren. We blijven inzetten op uniformiteit door de landelijke richtlijnen te volgen. Intern werken we met intercollegiale toetsing waarin casuïstiekbespreking centraal staat.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Reguliere inspecties				
Inspecties KDV/BSO/GOB	657	670	656	540
Gastouders nieuw en steekproef 5%	240	247	251	166
Totaal regulier	**897**	**917**	**907**	**706**
Onvoorzien inspecties				
KDV, BSO/GOB nieuw (OVR + ONR)	140	150	141	64
KDV, BSO/GOB/GO nader onderzoek of herstelaanbod	200	158	157	129
KDV, BSO/GOB/GO inspectie incidenteel	120	115	124	87
GO ophoging steekproef > 5%	250	166	166	91
Totaal onvoorzien	**710**	**589**	**588**	**371**
Aantal inspecties Tattoo & piercing	50	50	50	54
Totaal	**1.657**	**1.556**	**1.545**	**1.131**

5. Milieu en gezondheid

Team Milieu en Gezondheid van de GGD biedt voorlichting en advies over het effect van het binnen- en buitenmilieu op de gezondheid. We adviseren over gezondheidsbescherming t.a.v. milieuthema's waar gezondheidsrisico's te verwachten zijn. Denk aan thema's als luchtkwaliteit, geluid, geur, bodem, straling, kwaliteit binnenmilieu, klimaatverandering, energietransitie en meer. Gezondheidsrisico's omvat ook ongerustheid, hinder en/of overlast. De GGD adviseert gemeenten daarnaast over de manier waarop de leefomgeving kan bijdragen aan gezondheid.
We adviseren binnen de crisisorganisatie ook over het effect van schadelijke stoffen op de gezondheid bij incidenten met gevaarlijke stoffen vanuit de functie als GAGS (gezondheidskundig adviseur gevaarlijke stoffen) vanuit een noordelijke GAGS poule.

Wat willen we bereiken?

- We zijn bij alle twaalf gemeenten betrokken als deskundige partner bij de ontwikkeling en advisering van de omgevingsvisie en omgevingsplannen en nemen hierin actief deel.
- We zijn als partner aangehaakt bij vergunningverlening van initiatieven met effecten op de gezondheid.
- We adviseren over de gevolgen van de energietransitie voor de gezondheid.
- We zetten in op een poule van Gezondheidskundig Adviseurs Gevaarlijke Stoffen (GAGS) vanuit een grotere regio dan Noord-Nederland vanwege een tekort aan opgeleide functionarissen.

Wat gaan we hiervoor doen:

Gezonde leefomgeving

Het creëren van een gezonde leefomgeving is een krachtige manier om gezondheidsproblemen te voorkomen en gezondheidsverschillen te verkleinen. De Omgevingswet biedt veel kansen om de leefomgeving gezonder in te richten. Met de twaalf gemeenten in Drenthe en in nauwe samenwerking met de Veiligheidsregio en de Regionale Uitvoeringsdienst ontwikkelt de GGD zich als adviseur van gemeenten bij het opstellen van omgevingsvisies, omgevingsplannen en (op termijn) vergunningverlening bij grotere bouwplannen. GGD Drenthe is actief lid van het Omgevingsplatform Drenthe (OPD).

De GGD stelt zich daarbij als doel dat met de inrichting van leefomgeving van inwoners van Drenthe de gezondheid wordt beschermd en in positieve zin beïnvloed kan worden. Door vroegtijdig betrokken te zijn bij plannen die de leefomgeving veranderen kan de GGD door het inbrengen van unieke expertise behulpzaam zijn bij het in beeld brengen van consequenties van verandering van de leefomgeving en het adviseren over de leefomgeving in relatie tot de gezondheid van de inwoners van Drenthe. We werken samen binnen regionale netwerken, met andere GGD'en en kennisinstituten zoals het RIVM.

De kansen van een gezonde leefomgeving worden steeds meer gezien. Adviesvragen aan de GGD nemen toe in aantal en in complexiteit. Om de Drentse gemeenten optimaal te kunnen ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van de Omgevingswet zal ten opzichte van de huidige personele capaciteit een financiële impuls noodzakelijk zijn.

Gezondheidskundig Adviseurs Gevaarlijke Stoffen

De GAGS kan bij crises en rampen worden ingezet. Ook doet de GAGS mee aan oefeningen en informeert onze ketenpartners over de rol en meerwaarde van de GAGS bij crises en rampen. We vinden het belangrijk om 24/7 bereikbaarheid en beschikbaarheid blijvend kunnen garanderen. Daarom zoeken we verbinding in Noord Nederland en andere regio's om gezamenlijk invulling te geven aan de GAGS poule. Deze verbinding is goed voor de beschikbaarheid maar ook om een goed en gedegen kennis- leernetwerk op te bouwen.

Inmiddels zijn er ook weer nieuwe GAGS functionarissen in Noord Nederlands verband opgeleid en in opleiding.

Behandelen van meldingen en klachten
Inwoners van Drenthe kunnen bij ons terecht met vragen, meldingen of klachten over het effect van het binnen- of buitenmilieu op de gezondheid. Dat geldt ook voor gemeenten en provincie. Bij (risico op) blootstelling aan gevaarlijke stoffen bij incidenten wordt de gezondheidskundig adviseur gevaarlijke stoffen (GAGS) ingezet.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Aantal meldingen/klachten	170	170	180	111
• Binnenmilieu	65	65	65	36
Aantal beleidsadviezen	50	50	25	37
Aantal GAGS inzetten in Drenthe	30	30	26	43
Aantal gemeenten waarin M&G actief is i.h.k.v. de Omgevingswet	12	12	12	12

6. Openbare Geestelijke Gezondheidszorg, Vangnet & Advies

Met de vangnetfunctie van de GGD worden gezondheidsrisico's beperkt voor mensen die in een ongezonde situatie leven en daarbij anderen soms overlast bezorgen, bijvoorbeeld door vervuiling, hoarding, problemen met aantallen huisdieren of ongedierte.

Wat willen we bereiken?

- Problemen van woningvervuiling en verwaarlozing oplossen waardoor kwaliteit van leven wordt verbeterd, overlast wordt bestreden en reguliere hulpverlening verder kan.

Wat gaan we daarvoor doen?
We ondersteunen en adviseren hulpverleners en hun cliënten bij problemen op het gebied van woningvervuiling, verwaarlozing, hoarding, grote aantallen huisdieren en ongedierte. Waar nodig organiseren en coördineren we een schoonmaakactie. De vangnet-en adviesfunctie wordt uitgevoerd door sociaal verpleegkundigen OGGZ en is geïntegreerd in de uitvoering van de additionele OGGZ-taken die de GGD uitvoert (zie daarvoor het programma additioneel). Het verschil met die activiteiten is dat de cliënten bij de vangnet en adviesfunctie reeds in zorg zijn en er geen bemoeizorg ingezet hoeft te worden. Er wordt wel een beroep gedaan op de deskundigheid van de sociaal verpleegkundigen OGGZ, specifiek op het gebied van de aanpak van woningvervuiling en hoarding.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Inzet soc. vpk. in vangnet en advies	50	45	50	57

7. Tuberculosebestrijding

In de bestrijding van tuberculose werkt GGD Drenthe samen met het Regionaal Expertise Centrum. Er wordt gescreend bij risicogroepen en indien nodig behandeling ingezet. De dienstverlening wordt uitgevoerd door GGD Groningen via een dienstverleningsovereenkomst.

Wat willen we bereiken?
• We bestrijden tuberculose door preventie, screening en behandeling van de ziekte.

Wat gaan we daarvoor doen?

Preventie, screening, behandeling

We screenen mensen met een verhoogd risico op (latente) tuberculose. Het gaat onder meer om immigranten, buitenlandse studenten en asielzoekers. We vaccineren kinderen met een verhoogd risico. Als mensen toch geïnfecteerd zijn met tuberculose geven we behandeling en begeleiding. We doen de bron-en contactopsporing om verdere verspreiding te voorkomen.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Aantal BCG vaccinaties	130	130	130	104
Latente tuberculose infectie aangemeld	15	15	15	21
Aantal opgespoorde latente infecties TBC per 100.000 inwoners in het werkgebied	3,05	3,05	3,05	4,24
Aantal mantouxtesten om TBC vast te stellen	350	350	350	273
Aantal röntgenfoto's van de longen	400	400	400	609
Aantal nieuwe patiënten	12	12	12	11
Aantal nieuwe TBC gevallen per 100.000 in het werkgebied	2,44	2,44	2,44	2,22

8. Rijksvaccinatieprogramma

Met de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) worden kinderen beschermd tegen ernstige infectieziekten.

Wat willen we bereiken?

- Een vaccinatiegraad van 95%.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering RVP

De uitvoering van het RVP vindt plaats onder regie van de gemeenten. In heel Drenthe vaccineren we kinderen en jongeren voor de DTP & BMR, HPV en Men ACWY op speciaal daarvoor georganiseerde groepsvaccinaties. Daarnaast worden in de gemeenten die de JGZ dienstverlening 0-4 jaar afnemen bij de GGD (Noordenveld, Midden Drenthe, Westerveld, De Wolden, Borger-Odoorn, Hoogeveen, Assen en Emmen) de vaccinaties van deze doelgroep gegeven op de consultatiebureaus.

Uitbreiding vaccinaties

In 2022 en 2023 staat de introductie van de HPV voor jongens gepland. Deze introductie is in 2021 uitgesteld vanwege de Covid-19 pandemie. De vaccinatieleeftijd voor de HPV is vervroegd van 13 naar 10 jaar. Voor alle jongens (10-18 jaar) wordt een inhaalcampagne opgezet. We verwachten dat de HPV vaccinatiegraad voor jongens en meisjes ongeveer 60% gaat worden. Dit is een voorzichtige schatting vanwege de introductie van een nieuwe vaccinatie.

Vaccinatiegraad

We zetten in op een groot bereik van het RVP. We doen dit voor kinderen van 0-4 jaar via voorlichting en advies op consultatiebureaus, ouderportaal en chat. De professionals zijn geschoold om met ouders in gesprek te gaan over hun vragen met betrekking tot vaccineren. Voor de doelgroep boven de vier jaar organiseren we (al dan niet aangepaste) groepsvaccinaties op diverse locaties en extra spreekuren voor inhaalmomenten. We zetten in op goede informatie en advies voor (aanstaande) ouders over het belang

van vaccineren. Voor zwangere vrouwen wordt in elke gemeente maternale kinkhoest vaccinatie (22 weken prik) spreekuren georganiseerd.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2020
Vaccinatiegraad DKTP kleuters	94,0%	95,0%	95,0%	93,5%
Vaccinatiegraad DTP basisschool	94,0%	95,0%	95,0%	94,4%
Vaccinatiegraad BMR basisschool	94,0%	95,0%	95,0%	94,6%
Vaccinatiegraad HPV meisjes	70,0%	60,0%	70,0%	67,1%
Vaccinatiegraad HPV jongens	60,0%	60,0%	70,0%	n.v.t.
Vaccinatiegraad Men ACWY	92,0%	90,0%	92,0%	93,5%
Vaccinatiegraad MKV	70,0%	70,0%	60-70%	74,0%

Gerealiseerde cijfers over 2021 volgen in de 2e helft van 2022 via het RIVM.

9. Begroting programma Beschermen

Programma		Product	Rekening 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023
Beschermen	Baten	Crises en incidenten	125	148	148
		Infectieziektebestrijding	59.993	1.008	1.010
		Milieu en Gezondheid	538	537	552
		Openbare geestelijke gezondheidszorg	88	90	91
		Seksuele gezondheid	254	251	245
		Technische hygiënezorg	1.377	1.350	1.444
		Tuberculose bestrijding	578	574	582
	Totaal Baten		**62.953**	**3.957**	**4.073**
	Lasten	Crises en incidenten	-125	-148	-148
		Infectieziektebestrijding	-60.002	-1.008	-1.010
		Milieu en Gezondheid	-538	-537	-552
		Openbare geestelijke gezondheidszorg	-88	-90	-91
		Seksuele gezondheid	-254	-251	-245
		Technische hygiënezorg	-1.377	-1.350	-1.444
		Tuberculose bestrijding	-578	-574	-582
	Totaal Lasten		**-62.962**	**-3.957**	**-4.073**
	Reserveringen	Infectieziektebestrijding	9	0	0
	Totaal Reserveringen		**9**	**0**	**0**
Totaal Beschermen			**0**	**0**	**0**

De stijging van de begroting 2023 wordt onder andere veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie voor 2023 van 1,9%.

10. Begroting programma Beschermen derden

Programma		Product	Rekening 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023
Beschermen - derden	Baten	GHOR	981	945	976
		Rijksvaccinatieprogramma jeugd	1.235	1.046	1.414
	Totaal Baten		**2.216**	**1.991**	**2.389**
	Lasten	GHOR	-981	-945	-976
		Rijksvaccinatieprogramma jeugd	-1.235	-1.046	-1.414
	Totaal Lasten		**-2.216**	**-1.991**	**-2.389**
Totaal Beschermen - derden			**0**	**0**	**0**

De stijging van de begroting 2023 wordt onder andere veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie voor 2023 van 1,9%.

Daarnaast nemen we in de begroting de vaccinaties mee die in het landelijk RVP zijn opgenomen. Dat geldt ook voor de uitbreiding van het RVP waarover op landelijk niveau besluitvorming heeft plaatsgevonden. Voor 2022 gaat het om de HPV vaccinatie voor jongens. De kosten van deze uitbreiding is reeds opgenomen in de gemeentelijke bijdrage 2022. In 2022 en 2023 vindt er ook een inhaalactie plaats voor kinderen tot 18 jaar. De financiering van de eenmalige inhaalcampagne tot 18 jaar loopt via het RIVM.

1.2 Programma Bevorderen

1. Gezondheidsbevordering

GGD Drenthe adviseert de Drentse gemeenten over interventies en beleid die de gezondheid van de inwoners bevorderen en gezondheidsverschillen verkleinen. De interventies zijn effectief en lokaal toepasbaar. GGD Drenthe adviseert ook bij lokale en regionale preventienetwerken. We vertalen landelijke initiatieven gericht op het stimuleren van gezond gedrag naar de Drentse context. De resultaten van onderzoek en kennis over de lokale situatie vormen daarvoor de basis.

Wat willen we bereiken?

- We bundelen en versterken de inzet op preventie en zijn aanjager voor regionaal preventiebeleid in Drenthe. We agenderen maatschappelijke- en gezondheidsvraagstukken door het duiden van Drentse gezondheidsdata, in samenwerking met externe partners.
- We adviseren gemeenten bij hun gezondheidsbeleid en in te zetten interventies. GGD Drenthe trekt als 'trusted advisor' op basis van expertise, geavanceerde monitoring en analyse van data, zoveel mogelijk samen op met gemeenten en andere partijen in lokale en regionale netwerken. Gemeenten waarderen onze adviezen en passen deze toe. Daarmee dragen we bij aan het bevorderen van de gezondheid van inwoners van de Drentse gemeenten en het verkleinen van gezondheidsverschillen.
- In omgevingsvisies en omgevingsplannen is aandacht voor het belang van een gezonde leefomgeving. Gemeenten wegen de impact op gezondheid mee bij het beoordelen van vergunningaanvragen. GGD Drenthe ontwikkelt zich als adviseur in het fysieke domein. Door vroegtijdig betrokken te zijn bij plannen die de leefomgeving veranderen, kan GGD Drenthe expertise inbrengen om consequenties van verandering van de leefomgeving op de gezondheid van inwoners in beeld te brengen.

De coronapandemie heeft zichtbaar gemaakt hoe belangrijk het is om ook als samenleving aandacht te hebben voor een goede gezondheid. Het belang van een gezonde leefstijl is tijdens de pandemie duidelijk naar voren gekomen. De opgaven voor volksgezondheid, zorg en leefomgeving zijn niet wezenlijk veranderd. Sommige opgaven zijn wel groter of urgenter geworden. Daarom zetten we ons samen met gemeenten en andere regionale partijen in om mensen te 'verleiden' tot een gezondere leefstijl. We investeren in gezondheid en veerkracht van mensen in een gezondere leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Datagedreven werken

Data, informatie en kennis die binnen en buiten onze organisatie beschikbaar is, brengen we bij elkaar om gemeenten te ondersteunen bij het aanbrengen van focus in beleid. We sluiten aan bij de behoefte om meer data en informatie-gedreven te werken: wat is de situatie, wat werkt, waarom en bij wie. We volgen actief de voortgang van het gemeentelijk gezondheidsbeleid en dragen bij aan (tussen)evaluatie gericht op realisatie van beoogde resultaten. Als onderdeel hiervan duiden we de resultaten van de Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen die GGD Drenthe in 2023 publiceert. Samen met gemeenten en ketenpartners leidt dit tot passend beleid en interventies.

Advisering gemeenten

GGD Drenthe adviseert in de vertaling van de landelijke nota 'gezondheid breed op de agenda' naar lokaal gezondheidsbeleid. Belangrijke pijlers daarin is van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag achterliggende oorzaken en samenwerking (health in all policies). Vraagstukken uit het landelijk beleid waar we ook regionaal en lokaal op inzetten zijn:

- Gezondheid in de sociale en fysieke leefomgeving
- Gezondheidsachterstanden verkleinen
- Druk op het dagelijks leven bij jongeren en jongvolwassenen
- Vitaal ouder worden

Gemeenten kunnen bij de GGD terecht met vragen over het brede scala van thema's binnen de publieke gezondheid. Daarnaast blijven we als adviseur betrokken in de uitvoeringfase van lokale preventieakkoorden.

Participatie in lokale en regionale gezondheid gerelateerde netwerken
We delen continu en actief kennis over de publieke gezondheid in Drenthe met onze omgeving. Ook in 2023 participeren we daarom in lokale, regionale en landelijke gezondheid gerelateerde netwerken. Daarin agenderen we maatschappelijke- en gezondheidsvraagstukken en adviseren we over kansen voor gezondheidsbevordering. Speerpunten zijn:

- Het behouden en versterken van de gezondheid en de veerkracht van mensen.
- Gezond leven zo gemakkelijk en logisch mogelijk te maken, bijv. door de gezonde leefomgeving.
- Inzetten op een sterke 'community', een goede sociale basis.
- Het gebruik van 'health in all policies'.
- Het bijdragen aan een goede onderbouwing van het gezondheidsbeleid door datagedreven te werken.

GGD Drenthe participeert in kennisnetwerken zoals de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Noord Nederland, de werkplaats sociaal domein en Aletta Jacobs School of Public Health. In Drenthe maken we zowel ambtelijk als bestuurlijk deel uit van de governance rond het meerjarenprogramma 'Drenthe, samen Gezond in Beweging', zijn we partner in Drenthe Beweegt, Drenthe Samen Gezond en het Drents Netwerk Positieve gezondheid.

2. Begroting programma Bevorderen

Programma		Product	Rekening 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023
Bevorderen	Baten	Gezondheidsbevordering algemeen	379	386	406
	Totaal Baten		**379**	**386**	**406**
	Lasten	Gezondheidsbevordering algemeen	-424	-386	-406
	Totaal Lasten		**-424**	**-386**	**-406**
	Reserveringen	Gezondheidsbevordering algemeen	44	0	0
	Totaal Reserveringen		**44**	**0**	**0**
Totaal Bevorderen			**0**	**0**	**0**

De stijging van de begroting 2023 wordt onder andere veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie voor 2023 van 1,9%.

1.3 Programma Bewaken

1. Epidemiologie

De GGD monitort de gezondheid en de leefstijl van de inwoners van Drenthe door de uitvoering van monitor-onderzoeken, onderzoek op basis van de registraties van de jeugdgezondheidszorg of andere bronnen. Resultaten en duiding worden teruggekoppeld aan gemeenten en andere partners, en kunnen leiden tot beleidsimpulsen en in te zetten interventies door de gemeenten. De monitor geeft inzicht in de effecten van het gemeentelijk beleid en is een belangrijk instrument voor evaluatie en monitoring van gemeentelijk beleid.

Wat willen we bereiken?

- We geven iedere gemeente in Drenthe inzicht in de gezondheid, de leefstijl van volwassenen en ouderen in Drenthe, ook in relatie tot corona.
- De voorbereidingen en voorbereidingen voor de werving van scholen voor de reguliere Gezondheidsmonitor Jeugd zijn volbracht.
- Bijdrage blijven leveren aan de nieuwe integrale aanpak preventie door cijfers, informatie en kennis te verzamelen op laag schaalniveau.
- We werken nauw samen met ketenpartners, andere onderzoeksbureaus en zorgverzekeraar om datagestuurd te werken. Dit betekent dat uit de data van o.a.de Gezondheidsmonitors, registratie uit de jeugdgezondheidzorg en veilig thuis en data van én met ketenpartners en zorgverzekeraar op een aansprekende en laagdrempelige manier beschikbaar voor onze interne en externe klanten.
- Onderwijs en gemeenten van informatie voorzien vanuit de registraties van de jeugdgezondheidszorg.

Wat gaan we daarvoor doen?

Gezondheidsmonitor

In het najaar van 2022 is de extra landelijke corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen uitgevoerd. In 2023 worden de cijfers geanalyseerd en gepubliceerd in een provinciale rapportage en gemeentelijke tabellenboeken. Alle belangrijke uitkomsten worden voor beide doelgroepen in een mooi vormgegeven samenvatting beschreven.

In 2023 worden in samenwerking met andere GGD'en, GGD GHOR Nederland, RIVM en het CBS de voorbereidingen getroffen voor de reguliere Gezondheidsmonitor Jeugd. Daarnaast worden in 2023 scholen uit het Voortgezet Onderwijs geworven.

Data en innovatie hub

GGD Drenthe ontwikkelt zich naar een meer proactieve kennispartner waarbij het gebruik van data een cruciale rol speelt. Om het proces van datagedreven werken te ondersteunen is, samen met de VRD, een 'data en innovatie hub' gestart. In 2023 heeft de data en innovatie hub zich ontwikkeld tot de beoogde 'ingang voor informatievragen'. Het neemt regie op het koppelen van data, informatie, kennis en ervaring volgens de stappen 'data – duiden – doen!'.

Gegevens jeugdgezondheidszorg

Overeenkomstig voorgaande jaren zullen gemeenten worden voorzien van gegevens over bijv. onder- en overgewicht en andere onderwerpen verzameld tijdens de contactmomenten JGZ.

Samenwerking op onderzoek

De samenwerking met regionale en bovenregionale onderzoeksbureaus wordt voortgezet in het kader van de academisering.

2. Begroting programma Bewaken

Programma		Product	Rekening 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023
Bewaken	Baten	Epidemiologie	415	428	449
		Gezondheidsmonitor jeugd	55	54	74
	Totaal Baten		**470**	**483**	**524**
	Lasten	Epidemiologie	-385	-413	-443
		Gezondheidsmonitor jeugd	-55	-54	-74
	Totaal Lasten		**-440**	**-467**	**-517**
	Reserveringen	Epidemiologie	-30	-15	-7
	Totaal Reserveringen		**-30**	**-15**	**-7**
Totaal Bewaken			**0**	**0**	**0**

De stijging van de begroting 2023 wordt onder andere veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie voor 2023 van 1,9%.

1.4 Programma Jeugd

1. Jeugdgezondheidszorg

In de jeugd wordt de basis gelegd voor de rest van het leven, dus een goede start is belangrijk. Tegelijkertijd zijn de kindertijd en adolescentie kwetsbare fases in een mensenleven. Er zijn tal van zaken die mis kunnen gaan bij het opgroeien, zowel fysiek als mentaal en sociaal. Met de jeugdgezondheidszorg (JGZ) volgt en beoordeelt de GGD de ontwikkeling van kinderen en jongeren in Drenthe. Op die manier komen ook kwetsbare kinderen zo vroeg als kan in beeld, ook als zij zelf of hun ouders zelf geen vragen formuleren. Voor de groep 0-18 jaar doen we dat in acht Drentse gemeenten. Voor de groep 4-18 jaar doen we dat in alle Drentse gemeenten.

Deze gezondheidsbevordering kent vele kanten: van het tijdig opsporen van erfelijke ziektes tot tips voor ouders over opvoeden, van vaccineren tegen gevaarlijke infectieziektes tot het tijdig signaleren van medische of sociaalemotionele problemen. Ook zet de JGZ in op leefstijlverbetering. Daarnaast hebben we een netwerkfunctie: we werken met veel partijen samen, stimuleren hen om alert te zijn op signalen van kwetsbare kinderen en zijn op die manier een spin in het web. Omdat we alle kinderen zien en longitudinaal inzicht hebben in hun ontwikkeling en die van andere kinderen in het gezin, kunnen we een breed perspectief geven als er problemen optreden bij een kind of gezin.

Onze professionals gaan uit van de eigen kracht van ouders en jeugdigen, normaliseren en preventie staan hierbij centraal. Tijdens de contacten met ouders en jongeren signaleren we of er risico's zijn, op zowel medisch als psychosociaal gebied als in de leefomgeving van een kind. We verwijzen zo nodig naar de juiste hulp of zorg en werken hierbij nauw samen met andere partners. De dienstverlening is vormgegeven volgend het Landelijk Professioneel Kader (LPK).

Wat willen we bereiken?

- Bijdragen aan het opgroeien van gezonde generaties in Drenthe, het verkleinen van gezondheidsverschillen en het vergroten van kansengelijkheid.
- Verhogen van de effectiviteit van de dienstverlening door: a) toegankelijke en gedifferentieerde zorg op maat, b) optimaliseren van (online) bereik t.b.v. informatie, advies en dienstverlening, c) bereikbaar en toegankelijk maken van interventies gericht op het ongeboren kind en de eerste levensjaren(Kansrijke Start)
- Versterken en faciliteren van de zelf(klant)regie, kennis, eigenaarschap en zelfredzaamheid ondersteund door innovatieve technologie.
- Verhoging van de kwaliteit door o.a. datagedreven werken, inzet van betrouwbare bronnen, evidence-based interventies,, planproces en taakverrijking.
- Effectieve, datagestuurde beleidsontwikkeling van scholen en gemeenten t.a.v. gezondheid en leefstijl Jeugd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Transformatie

De kern van de opgave van de JGZ is niet nieuw, de wijze waarop ze die opgave uitvoert is onderhevig aan een grote transformatie, onder invloed van majeure maatschappelijke ontwikkelingen die haar raken: toegenomen sociale diversiteit, van medische naar psychosociale/mentale problematiek, individualisering, beschikbaarheid van (gezondheidsdata) data, social media, arbeidsmarktvraagstuk, pen digitalisering. Dat maakt dat de JGZ zich (ook landelijk) in een transformatie bevindt waarin zij de komende jaren op een nieuwe wijze vorm en inhoud geeft aan haar taak.

Maatschappelijke Opgave
De JGZ draagt bij aan het opgroeien van gezonde generaties in Drenthe door in te zetten op het verkleinen van gezondheidsverschillen en het vergroten van kansengelijkheid. Extra aandacht voor kinderen in kwetsbare gezinnen, het aanleren van gezondheidsvaardigheden aan kinderen en het versterken van het ouderschap zijn daarbij belangrijke speerpunten.

Om ouders, kinderen en jongeren effectief te blijven ondersteunen bij opgroei- en opvoedvragen moeten we de JGZ dichtbij, vindbaar en nog beter (digitaal) bereikbaar zijn. Toegankelijk op momenten en manieren dat het aansluit bij de vraag van ouders en de jongeren. Dat betekent dat ouders en jongeren toegang hebben tot betrouwbare informatie in de vorm en op de tijd dat het beste past. Het maken van afspraken is grotendeels gedigitaliseerd. We geven ouders en jongeren regie over opgroei- en opvoed vragen, gepersonaliseerd advies op basis van vragenlijsten en data. We bereiken meer zelfregie door te normaliseren met zelfdiagnostiek en zelfzorgmogelijkheden enerzijds, de dialoog met ouders en jongeren anderzijds. Deze beweging creëert ruimte voor ouders en de jeugd die de weg niet zo goed vinden naar de jeugdgezondheidszorg en te maken hebben met problemen bij het opgroeien en opvoeden. Zij vragen extra zorg en begeleiding: zorg opmaat. Met data gestuurd werken bereiken we deze groep nog beter.
We zijn een betrouwbare partner van de scholen en adviseren op basis van gezondheidsonderzoek en data over het verbeteren van de gezondheid van leerlingen. Data worden ingezet in de beleidsadvisering van gemeenten.

Basistaken Jeugdgezondheidszorg
We geven flexibel invulling aan de basistaken JGZ, volgens het Landelijk Professioneel Kader (LPK). De lichamelijke, sociale en emotionele ontwikkeling wordt bij alle Drentse jeugdigen gevolgd. We adviseren, ondersteunen en verwijzen waar dat nodig is en werken hierin nauw samen met partners in het sociaal domein en onderwijs. De contacten met de jeugdgezondheidszorg zijn verdeeld over verschillende leeftijdsfasen: het prenataal huisbezoek en de maternale kinkhoestvaccinatie tijdens de zwangerschap, de hielprik en gehoorscreening na de geboorte, gevolgd door contactmomenten op het consultatiebureau en op de scholen. Daarnaast hebben ouders via meerdere digitale mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld Mijn Kind Dossier (MKD) en de GroeigidsApp, toegang tot en regie over gepersonaliseerde en algemene informatie over de ontwikkeling van hun kind en informatie over het opgroeien en opvoeden. Jongeren hebben toegang tot digitale informatie met gepersonaliseerd advies.

Ontwikkeling dienstverlening
- *Zorg op maat en digitale zorg*

In 2021 zijn we van start gegaan met het meerjaren programma ***JGZ in Flow: meer zorg op maat voor ieder Drents kind!*** Een ontwikkeling die zich richt op het toekomstbestendig maken van de JGZ.
Na de implementatiefase in 2022 is de doorvoering van ***Maatwerkzorgpaden*** een feit. In dialoog met de ouder/jongere wordt besproken wanneer, in welke vorm, bij wie en wanneer een volgend contact plaats vindt. Als hulpmiddel hierbij wordt het taxatie instrument ***GIZ*** (Gezamenlijke Inschatting Zorgbehoefte) gebruikt. Voor de uitvoering van de ***gezondheidsonderzoeken op de basisscholen*** wordt gebruik gemaakt van interactieve vragenlijsten (gelijk aan het voortgezet onderwijs). Ouders ontvangen direct op basis van hun antwoorden adviezen waarmee men zelfstandig aan de slag kan. Het standaard uitnodigen van kinderen met een oproepindicatie vanuit de lichamelijke screeningen en/of vragenlijst behoord tot het verleden. Samen met de ouder stemt de jeugdverpleegkundige (telefonisch) af wat passende vervolgstappen zijn. We starten met het vormgeven van digitale vormen van monitoring, signalering en informeren in de peuterleeftijd (***e-consulten peuters***).
- *Advisering scholen*

Ten tijde van de Covid pandemie is er een dedicated scholenteam ingericht waar alle scholen in Drenthe terecht kunnen voor Covid gerelateerde vragen. Dit concept bleek succesvol. We ontwikkelen dit concept door naar een integraal (GGD) breed scholenteam. Eén GGD- ingang specifiek voor het onderwijs waarbij alle vragen rondom fysieke en mentale gezondheid, leefstijl en omgevingsklimaat gesteld kunnen worden en waarbij gezorgd wordt voor proactieve integrale, samenhangende en afgestemde advisering aan het onderwijs. Het scholenteam wordt (virtueel) bemenst vanuit de verschillende disciplines van de GGD.

- *Gezonde school*

In 2022 was de Gezonde school onderdeel van een landelijk subsidieregeling die afliep. Om de Gezonde school vanuit de Publieke gezondheid te borgen is een basis nodig om laagdrempelig te werken aan het versterken van gezondheid van de jeugd. De gezonde school is een onafhankelijke advisering waarbij de GGD met scholen in gesprek gaat over het beleid in de scholen en met scholen samen een plan maakt hoe de gezondheid van de jeugd te verbeteren. Scholen worden hierbij begeleid door een deskundige Gezonde school adviseur. We borgen het aanbod Gezonde school op deze manier in samenwerking met gemeenten en onderwijs. Met het 'Gezonde school advies' kan op basis van data en gezondheidsonderzoek van leerlingen van de GGD gericht gekeken worden hoe de gezondheid verbeterd kan worden. Er zijn veel landelijke tools ontwikkeld die scholen hierbij kunnen gebruiken. De Gezonde schooladviseurs van de GGD kunnen hierbij de school ondersteunen met advies en scholen begeleiden dit te realiseren met passende interventies.

- *Huisvesting*

Met de gewijzigde vormen van dienstverlening (digitalisering en maatwerk) en in het licht van de bemoeilijkte facilitering van beschikbaarheid door scholen als gevolg van de Covid pandemie, zal in 2023 de huidige huisvesting (locaties Consultatiebureau en scholen) tegen het licht worden gehouden en zal een nieuw strategisch huisvestingsplan worden ontwikkeld en voorgelegd.

Kwaliteit van zorg

- *Taakverrijking*

In het verlengde van zorg op maat, vervolgen we de implementatie van de taakverrijking waarbij we taken van hoger opgelegde professionals waar mogelijk verschuiven naar lager opgeleide professionals. Hiermee bereiken we dat de toegevoegde waarde van de professionals in het zorgproces wordt geoptimaliseerd en zij nog meer worden ingezet op hun specifieke kennis en expertise. Het draagt tevens bij aan het beheersbaar houden van de zorgkosten en is daarnaast een antwoord op de schaarste op de arbeidsmarkt ten aanzien van met name hoogopgeleide zorgprofessionals.

- *Datagedreven*

Datagedreven werken is een belangrijk speerpunt. We zien toekomst in preventie die uiteraard nog altijd volop gebruik maakt van de expertise van zorgprofessionals, maar aangevuld wordt met risico-indicaties en classificaties vanuit gedegen data-analyse en rapportage/dashboards. Ook koppelen we op zorgvuldige wijze steeds meer data die binnen de brede GGD beschikbaar is. Hiermee vergroten we de kwaliteit van preventie.

- *Planning*

De JGZ betreft voor het overgrote deel planbare zorg. Een optimaal ingericht en ondersteund planproces faciliteert de professional, draagt bij aan efficiency, optimale inzet van zorgaanbod en leverbetrouwbaarheid. Focus ligt hier op verdere professionalisering, procesinrichting en digitalisering van de diverse onderdelen van het planproces.

- *Kinddossier*

De aanbesteding van het Digitaal Dossier JGZ (DD JGZ) zal in 2023 worden opgestart.

Beleidsadvisering

We verzamelen data uit onderzoek en monitoring en gebruiken deze om te adviseren. We verrijken deze informatie met data uit andere beschikbare bronnen en bieden integraal beeld en (beleids)advies aan scholen, partners en gemeenten waar het gaat om gezondheid, bevordering en preventie.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
in zorg:				
0-4 jaar	12.000	12.000	11.800	12.684
4-12 jaar	40.000	40.000	39.500	39.519
12-18 jaar	35.000	35.000	34.500	34.961
Totaal in zorg	**87.000**	**87.000**	**85.800**	**87.164**
Bereik:				
0-4 jaar	11.000	11.000	11.800	14.088
4-12 jaar	14.000	14.000	13.800	13.549
12-18 jaar	9.000	9.000	9.000	9.400
Totaal bereik	**34.000**	**34.000**	**34.600**	**37.037**
Aantal individuele contacten:				
0-4 jaar	50.000	50.000	50.000	52.065
4-12 jaar	21.500	21.500	21.500	21.806
12-18 jaar	12.000	12.000	12.000	15.973
Totaal individuele contacten	**83.500**	**83.500**	**83.500**	**89.844**
Niet verschenen zonder bericht	**8,0%**	**8,0%**	**8,0%**	**10,8%**

2. Begroting programma Jeugd

Programma		Product	Rekening 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023
Jeugd	Baten	Gezondheidszorg 0 tot 4 jarigen	5.278	5.274	5.660
		Gezondheidszorg 12+	2.639	2.630	2.433
		Gezondheidszorg 4 tot 12 jarigen	4.526	3.481	2.970
		Risicokind centraal	459	458	839
	Totaal Baten		**12.902**	**11.843**	**11.903**
	Lasten	Gezondheidszorg 0 tot 4 jarigen	-5.210	-5.274	-5.660
		Gezondheidszorg 12+	-2.639	-2.630	-2.433
		Gezondheidszorg 4 tot 12 jarigen	-4.622	-3.540	-2.970
		Risicokind centraal	-459	-458	-839
	Totaal Lasten		**-12.930**	**-11.902**	**-11.903**
	Reserveringen	Gezondheidszorg 4 tot 12 jarigen	96	59	0
	Totaal Reserveringen		**96**	**59**	**0**
Totaal Jeugd			**68**	**0**	**0**

De stijging van de begroting 2023 wordt onder andere veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie voor 2023 van 1,9%.

Daarnaast heeft een gewijzigd formatieplan voor JGZ geleid tot een overheveling van € 110.497 van programma bedrijfsvoering naar programma jeugd.

Het werkgeverschap van artsen in opleiding is aangepast. Artsen in opleiding waren in dienst van de instelling waar ze hun opleiding volgden. Vanaf 2019 zijn artsen in opleiding in dienst bij Stichting Beroepsopleiding Huisartsen (SBOH). Tot en met 2021 was het overgangsrecht van toepassing voor artsen in opleiding die voor 2019 hun opleiding waren begonnen. Vanaf 2022 zijn alle jeugdartsen in opleiding in dienst van SBOH. Deze verandering leidt tot een daling van baten en lasten.

1.5 Programma Additioneel

1. Veilig Thuis Drenthe

Veilig Thuis Drenthe (VTD) draagt bij aan het voorkomen en stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling en het duurzaam borgen van veiligheid voor alle inwoners van Drenthe, van jong tot oud. Iedereen heeft immers recht heeft op een veilig thuis.

We geven advies en bieden ondersteuning aan inwoners en professionals die met vermoedens of situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling te maken hebben. Waar sprake is van een gemelde onveilige situatie, wordt gewerkt aan herstel van veiligheid op korte- en lange termijn. Als het nodig is, doen we onderzoek. Door de versterking van de lokale teams, kan hulpverlening en het zicht op veiligheid en ondersteuning, zo snel als mogelijk lokaal worden uitgevoerd. Wij monitoren dit. VTD ontwikkelt zich naar een regionaal meldpunt en kennis- en expertisecentrum op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit is in lijn met de Drentse regiovisie "De volgende stap" (GHNT).

Wat willen we bereiken?

- We dragen bij aan de ambitie om geweld in afhankelijkheidsrelaties te voorkomen en te stoppen.
- Veilig Thuis Drenthe is het regionale meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling en vervult een spilfunctie in de regio.
- Hulpverlening en het zicht op veiligheid op korte- en lange termijn, wordt - zo snel als mogelijk – lokaal uitgevoerd.
- We zijn een herkenbaar en laagdrempelig kennis- en expertisecentrum op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling voor professionals, directbetrokkenen en gemeenten in de regio Drenthe, waarin leren en delen centraal staat.
- De interne organisatie van VTD werkt volgens de bedoeling van de regiovisie Drenthe en is zichtbaar in de regio.

Wat gaan we daarvoor doen?

We hebben de acties waar we in 2023 op inzetten uitgewerkt aan de hand van de 4 actielijnen uit de Drentse regiovisie "De volgende stap", te weten:

1. Eerder en beter in beeld.
2. Stoppen en duurzaam oplossen
3. Specifieke groepen en aandachtsgebieden
4. Samenwerking

1. Eerder en beter in beeld

Door het geweld eerder en beter in beeld te hebben, kan de duur van het geweld worden verkort en kan erger worden voorkomen. Dit is in het belang voor de hulp aan (potentiële) direct betrokkenen. De norm is dat, ook bij twijfel, burgers en iedereen die een zorgrelatie tot de persoon/het gezin heeft, in actie komt en meldt bij Veilig Thuis.

- We werken samen met onze ketenpartners, aan acute- en structurele veiligheid volgens de uitgangspunten van de visie 'Gefaseerde ketensamenwerking' en monitoren dit.
- We bouwen onze advies- en consultatiefunctie verder uit. Dit doen we door meer decentraal te werken, dichtbij de lokale teams. Hierdoor is er nauw contact met de professionals in de lokale teams en verlagen we de drempel naar Veilig Thuis Drenthe, ook voor direct betrokkenen.

- We hebben de hermeldingen in beeld. Waar nodig en mogelijk, delen we gegevens met ketenpartners om te voorkomen dat onveiligheid opnieuw gaat voorkomen.
- We voegen – waar nodig – expertise op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling toe aan het lokale veld zodat professionals in de lokale teams onveiligheid eerder en beter kunnen signaleren.

2. Stoppen en duurzaam oplossen

De tweede actielijn richt zich op het zo snel mogelijk stoppen van geweld. Samenwerkende hulpverleners bieden samenhangende hulp, gericht op duurzaam herstel van veiligheid. Voor het hele gezinssysteem wordt steun of hulp georganiseerd die bijdraagt aan herstel en veerkracht. Alle gezinsleden en hun sociale netwerk zijn betrokken (systeemgericht). Waar nodig vindt dit plaats in samenwerking met partners uit de veiligheidsketen, zoals bijvoorbeeld politie.

- Om acute veiligheid te realiseren kan een crisisinterventie worden ingezet, bijvoorbeeld in samenwerking met de politie.
- We trekken zo vroeg als mogelijk samen op met het lokale veld, zodat hulpverlening en het zicht op veiligheid en ondersteuning, zo snel als mogelijk lokaal kan worden uitgevoerd.
- In 2023 is er duidelijkheid over de structurele inbedding en financiering van de multidisciplinaire aanpak MDA++. De besluitvorming hierover vindt plaats in 2022. MDA++ is een samenwerking tussen Veilig Thuis, VNN, Yorneo, Accare, UMCG, politie, GGZ Drenthe en beoogt het duurzaam stoppen van acuut en/of structureel huiselijk geweld en kindermishandeling bij multiproblem gezinnen. Het team doet onderzoek en maakt samen met de cliënt en gezinsleden een plan van aanpak.
- De onderzoeksresultaten van de landelijke monitor 2022 (Verwey-Jonker naar werkzame elementen van MDA++) worden ingezet.
- Veilig Thuis kijkt in het kader van voorkomen van nieuwe onveiligheid en bouwen aan structurele veiligheid, samen met de ketenpartners, of en zo ja welke maatregelen ingezet moeten worden nadat een huisverbod weer is opgeheven.

3. Specifieke groepen en aandachtsgebieden

De derde actielijn richt zich op de rol die Veilig Thuis Drenthe vervult in het verhogen van de expertise op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit geldt zowel voor professionals die werken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, als andere professionals die bijvoorbeeld werken in onderwijs of de ouderenzorg. Door expertise te verhogen, zijn deze professionals beter in staat om (specifieke vormen) van geweld in afhankelijkheidsrelaties vroegtijdig te kunnen signaleren en weten ze wat ze moeten doen.

- Verdiepen, uitdragen en trainen van de expertlijnen die zijn uitgewerkt binnen het kennis- en expertisecentrum van VTD.
- We geven voorlichting, advies en training op maat aan betrokkenen en professionals.
- Verder blijven versterken van advies-, consultatie- en ondersteuningsfunctie. Desgewenst lopen we mee in de praktijk van een sociaal team om handelingsvaardigheden te vergroten, door coaching, meedenken of voorlichting geven.
- We blijven alert op eigen functioneren en zorgen dat onze kennis op niveau blijft door regelmatig trainingen en intervisie te organiseren.

4. Samenwerking

Veilig Thuis Drenthe is onderdeel van een samenwerkingsnetwerk. Met alle samenwerkingspartners zijn afspraken gemaakt over hoe kennis en informatie uitgewisseld kan worden. Het doel is om van elkaar te leren, nog eerder het geweld te stoppen, te werken aan herstel en duurzaam herstel mogelijk te gaan maken. We hebben een verbindende rol in de veiligheidsketen en werken dichtbij.

- We bieden gemeenten informatie op maat over trends en ontwikkelingen op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. Desgewenst combineren we dit met andere informatie uit de GGD waardoor verbanden tussen publieke gezondheid en sociale veiligheid zichtbaar worden gemaakt.
- De pilots die in 2022 vorm hebben gekregen worden in 2023 in de praktijk bestendigd en uitgerold naar andere gemeenten, wat mogelijk kan leiden tot nieuwe werkwijzen.
- Om zo vroeg mogelijk lokaal hulpverlening op gang te krijgen en zicht op veiligheid te hebben, werken we intensief samen met het lokale veld en dragen we - via een warme overdracht – zo snel als mogelijk over en blijven we monitoren.
- Alle samenwerkingspartners hebben een contactpersoon Veilig Thuis. Zij inventariseren o.a. wat de behoefte is om –bij casuïstiek- aan te sluiten en in welk stadium. Ook richten zij zich op het verbeteren van de samenwerking en komen tot structurele en organisatie overstijgende oplossingen.
- De te leveren producten en diensten van Veilig Thuis Drenthe, worden in overeenstemming gebracht met de rol die VTD op basis van de regiovisie vervult dan wel zou moeten vervullen.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Advies en consult/ondersteuning (extern)	2.600	2.600	2.600	2.939
Melding (intake en triage), zowel MK als VK	2.200	2.200	2.200	2.115
Regulier onderzoek inclusief onderzoek HG MK	400	400	400	169
Monitoring	590	590	590	506
Voorwaarden en Vervolg	200	200	200	194
Huisverboden	60	60	60	41
MK = met kinderen / ZK = zonder kinderen / HG= huiselijk geweld				

1.6 Programma Additioneel Overig

In dit programma beschrijven we de additionele taken die we op dit moment hebben en verwachten dat deze (mogelijk in een andere vorm) doorlopen in 2023.

1. Jeugdgezondheidszorg.

In het verlengde van de basistaken van de jeugdgezondheidszorg voert de GGD additionele taken uit in opdracht van diverse gemeenten.

Kansrijke start

Vanuit de GGD zetten we in op het behalen van de doelstellingen uit het actieprogramma Kansrijke start. Vanuit de samenwerking in de geboortezorg keten en de prenatale huisbezoeken zijn kwetsbare zwangeren meer in beeld en wordt in een aantal gemeenten ingezet met de interventies pre- en voorzorg.

Samenwerking geboortezorgketen

We zetten in op de versterking in de lokale coalitie. De jeugdgezondheidszorg is hierin een vaste partner.

Pre- en voorzorg

Waar sprake is van een kwetsbare zwangere wordt in een aantal gemeenten ingezet op begeleiding met pre- en voorzorg. Prezorg is een korte interventie van 6 huisbezoeken. Voorzorg is een langdurige ondersteuning door de jeugdverpleegkundige met 40-60 huisbezoeken vanaf de zwangerschap tot ongeveer 2 jaar na de geboorte van het kind voor zeer kwetsbare jonge vrouwen. Deze interventie is effectief gebleken voor het voorkomen kindermishandeling, verminderen van huiselijk geweld en verbetering van de gezondheid van moeder en kind. In de huisbezoeken wordt gewerkt aan het verstevigen van hechting, het vergroten van een gezonde leefstijl en het vergroten van opvoedvaardigheden. De kracht van de begeleiding is het versterken van sociaal netwerk en begeleiding naar werk en opleiding.

Samen ouder consultatiebureau

Vanuit de lokale coalitie Kansrijke start bieden we in een aantal gemeenten het groepsconsultatiebureau aan als opvolging van de groepsgewijze begeleiding van de zwangeren door de verloskundigen (Centering Pregnancy). Hiermee ervaren ouders met een jong kind de steun van elkaar en sluiten we goed aan bij hun vragen bij het opgroeien en opvoeden.

Voor- en Vroegschoolse educatie

De JGZ heeft in het Basispakket JGZ de taak om een (dreigende) achterstand van de (taal) ontwikkeling van een kind te signaleren en zo nodig te verwijzen. Dit gebeurt tijdens de consulten van 14 maanden en 2 jaar op het consultatiebureau. Een extra consult, om de taalontwikkeling beter in kaart te brengen of te volgen, valt onder de basistaken. Intensievere begeleiding bij toeleiding en monitoring VVE maken onderdeel uit van de additionele activiteiten:

a) Het extra motiveren van ouders;
b) Het indiceren voor VVE;
c) Het actief volgen van VVE-kinderen en het actief monitoren van het bereik van de doelgroep.

Een Jeugdverpleegkundige kan bijvoorbeeld een extra consult uitvoeren of een huisbezoek brengen om ouders te adviseren over het stimuleren van de taalontwikkeling en het belang van VVE. Het voordeel van de JGZ-er is dat zij bekend is bij de ouders en ze kan dan ook heel gericht voorlichting en advies geven passend bij het gezin. Tevens kan inzet gevraagd worden op advisering VVE beleid binnen gemeenten en

samenwerking (voor)schoolse voorzieningen specifiek gericht op VVE. De preventief logopedist kan ook ingezet worden om op inhoud mee te denken wat de beste ondersteuning is voor ouder en kind.

Extra ondersteuning gezinnen en jeugd als partner in het voorliggend veld
In een aantal gemeenten heeft de jeugdgezondheidszorg een aanvullende inzet vanuit de jeugdwet. Jeugdverpleegkundigen ondersteunen ouders en jeugd bij vragen en problemen met opgroeien en opvoeden. Hierin wordt nauw samengewerkt en extra ingezet op deelname aan het sociaal team, jeugdteam of de toegang jeugd. Jeugdverpleegkundigen kunnen worden ingezet als praktijkondersteuner jeugd in de huisartspraktijk (HAO).

Extra ondersteuning ouder en jeugd in samenwerking met het onderwijs
De jeugdverpleegkundigen werken nauw samen met de scholen als het gaat om signalering en ondersteuning ouders en jeugd. Soms wordt extra ingezet op zorgstructuur in school (1-2-3 tjes).
Een aanbod in extra leefstijllessen, workshops en preventieve groepsgerichte interventies is mogelijk om de jeugd extra te ondersteunen in een echtscheiding situatie, of voor het vergroten van weerbaarheid en gezondheidsvaardigheden.

Jong leren eten
Het programma Jong Leren eten heeft als doel dat kinderen en jongeren van 0-18 jaar meer leren over (duurzaam) geproduceerd voedsel zodat een basis wordt gelegd van bewuste en gezonde keuzes. JLE wordt uitgevoerd door de GGD en IVN Noord. Een van de jeugdverpleegkundigen is makelaar JLE.

Preventieve logopedie
Met preventieve logopedie worden stoornissen in de spraak-en taalontwikkeling van jonge kinderen vroeg ontdekt. Ouders en leerkrachten krijgen voorlichting en advies om de spraak en taalontwikkeling te stimuleren. Er wordt gewerkt met zogenaamde slimme vragenlijsten waarbij ouders direct (online) advies op maat ontvangen.

Nu niet zwanger
Nu Niet Zwanger (NNZ) is een programma onderdeel van Kansrijke start wat ondersteuning biedt aan kwetsbare mensen bij het maken van een bewuste keuze over het moment van hun kinderwens. Dit moet voorkomen dat zij onbedoeld zwanger raken. Nu Niet Zwanger is een preventief en vrijwillig programma. De GGD is regionaal trekker van het programma. De coördinatie ligt bij de programmamanager en Inhoudelijk coördinatoren die de aandachtsfunctionarissen in de aangesloten organisaties ondersteunen. In 2022 was Nu Niet Zwanger een additioneel aanbod. Met de landelijke stimuleringssubsidie vanuit VWS is in 2022 gewerkt aan de borging van NNZ binnen de Publieke gezondheid. Op deze manier is de ondersteuning voor alle kwetsbare mensen in Drenthe beschikbaar die dit nodig hebben.

Het aantal aangesloten organisaties met aandacht functionarissen NNZ stijgt. Professionals binnen deze organisaties worden ondersteund dor hen in het voeren van het gesprek over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. De meest kwetsbare doelgroep is door hun complexe problematiek vaak al in beeld bij hulpverlening. De borging van het programma wordt ook landelijk begeleid met registratie en kwaliteit.

2. Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

GGD Drenthe geeft uitvoering aan het Advies en Meldpunt OGGZ, biedt bemoeizorg door sociaal verpleegkundigen OGGZ en zorgt in zes gemeenten voor procesregie uitgevoerd door voorzitters OGGZ. In de regio van centrumgemeente Assen biedt de GGD beleidsadvisering ten behoeve van de OGGZ voor negen gemeenten. Daarnaast wordt invulling gegeven aan de meldfunctie en het verkennend onderzoek van de Wvggz.

Wat willen we bereiken?

- Dat kwetsbare inwoners met complexe problemen die veelal niet zelf hulp zoeken, of dat afwijzen, toch de zorg en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben.
- Om dat te bereiken willen we dat het OGGZ-vangnet met de functies meldpunt, triage, advies, bemoeizorg en casus-en procesregie in alle Drentse gemeenten beschikbaar blijft en op maat aansluit op het lokale sociale domein in gemeenten.
- Dat het OGGZ-vangnet bijdraagt aan een sluitende keten van samenwerking voor mensen met complexe problemen, onbegrepen gedrag en dat in samenhang daarmee de meldfunctie en het verkennend onderzoek van de Wvggz worden uitgevoerd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beleidsontwikkeling

In 2022 zullen voorstellen gedaan worden waarmee gemeenten keuzes maken voor 2023 over de gecombineerde inkoop van OGGZ-en Wvggz functies bij de GGD, GGZ, VNN en Cosis. Verdere integratie van deze functies en vereenvoudiging in de opdrachtverlening middels een meerjarenafspraak draagt bij aan een efficiënt en effectief OGGZ-vangnet dat op maat aansluit op het sociaal domein in de gemeenten. Hiermee voldoen gemeenten op een aantal onderdelen aan de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (WAMS) die in 2023 naar verwachting van kracht wordt.

Advies en Meldpunt OGGZ

Zo verlangt de WAMS van gemeenten te beschikken over meldpunt voor niet acute zorgen en biedt het een wettelijke grondslag voor gegevensdeling, ook tussen domeinen. Het Advies en Meldpunt OGGZ is in Drenthe het brede meldpunt voor niet acute zorgvragen, inclusief de meldfunctie Wvggz. Iedereen, burger en professional, kan hier advies vragen of een melding doen over mensen in Drenthe waar grote zorgen over zijn als het gaat om hun gezondheid en welzijn. Inzet van de GGD is dat ook in 2023 deze advies-en meldfunctie georganiseerd op Drentse schaal beschikbaar is voor alle Drentse gemeenten, professionals, inwoners en naastbetrokkenen. Het is een belangrijke pijler van het OGGZ-vangnet dat naast het meldpunt bestaat uit de functies triage, advies, bemoeizorg en casus-en procesregie.

OGGZ Bemoeizorg

De sociaal verpleegkundigen OGGZ bieden bemoeizorg. Deze richt zich op inwoners waar zorgen zijn over woningvervuiling of hoarding, die zich vaak in een sociaal isolement bevinden, somatische problemen hebben en het aanbod van hulp en ondersteuning afwijzen. Soms ervaren anderen daarvan overlast bijvoorbeeld door verwaarlozing van de woonomgeving en ongedierte. Bemoeizorg start zonder dat er een hulpvraag aan vooraf is gegaan en zonder indicatiestelling. Door op een laagdrempelige manier en vasthoudend contact te leggen wordt het vertrouwen van deze mensen gewonnen. Vanuit dat vertrouwen worden mensen gemotiveerd om hun woon- en leefomgeving te verbeteren en daar waar nodig hulp en ondersteuning bij te aanvaarden. OGGZ-bemoeizorg wordt uitgevoerd in samenwerking met de OGGZ-ketenpartners vanuit een OGGZ-netwerk of sociale teams in de gemeenten.

OGGZ-voorzitterschap (procesregie)

De invulling en uitvoering van het OGGZ-voorzitterschap of procesregie hangt af van de keuzes die gemeenten maken over het OGGZ-vangnet en de aansluiting op het lokale sociale domein. Als procesregisseur blijft de GGD inzetten op goede samenwerking tussen gemeenten, instellingen en andere organisaties voor de meest kwetsbare inwoners met vaak complexe problemen. Procesregie vanuit een gezamenlijke doelstelling en met heldere afspraken over een ieders verantwoordelijkheid, rol en bijdrage is een basisvoorwaarde voor een integrale bemoeizorg-aanpak. In het wetsvoorstel van de eerder genoemde WAMS wordt gesteld dat bij meervoudige problematiek een coördinator wordt aangesteld die met alle betrokkenen een plan opstelt. Voor zorgmijders met complexe problemen wil de GGD met de OGGZ-voorzitter deze rol graag voor gemeenten (blijven) vervullen.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Advies en Meldpunt OGGZ	1.000	1.150	1.000	952
Waarvan:				
- aangemeld voor OGGZ-bemoeizorg	320	335	300	307
- aangemeld Verkennend Onderzoek Wvggz	30	40	40	22
- afgehandeld op meldpunt OGGZ	650	775	700	623
Overige indicatoren:				
OGGZ-meldingen GGD OGGZ-voorzitter*	200	225	200	216
Aantal cliënten bij sociaal verpleegkundigen	200	200	200	181
Vangnet en advies sociaal verpleegkundigen**	50	45	50	57
Aantal woningsaneringen inz. vervuiling	35	30	30	42
*Aantal OGGZ-meldingen in de gemeenten waar de GGD een OGGZ-voorzitter levert.				
** Zie Programma Beschermen				

3. Zorgcoördinatie slachtoffers mensenhandel

De GGD coördineert de opvang en hulpverlening voor mensen die slachtoffer zijn van mensenhandel. Hieronder vallen ook slachtoffers van arbeidsuitbuiting en gedwongen prostitutie. De GGD beoordeelt en onderzoekt signalen van mensenhandel samen met de ketenregisseur aanpak mensenhandel (Zorg en Veiligheidshuis Drenthe) en de rechercheur van team mensenhandel en migratiecriminaliteit van politie.

Wat willen we bereiken?

- We dragen via zorgcoördinatie bij aan het bieden van veiligheid en hulp aan slachtoffers van mensenhandel in Drenthe.
- We geven signaleringstrainingen om de bewustwording van mensenhandel te vergroten en het signaleren daarvan te verbeteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

*W*aar de zorgcoördinatie, naast de individuele zorgvragen, in 2022 gericht is op de samenwerking en afstemming met de asielketen, gaan we in 2023 inzetten op jongeren in de onderbouw van middelbare scholen in Drenthe. We gaan dat doen door het geven van voorlichting en maken hiervoor gebruik van Virtueel Reality waar situaties nagebootst worden hoe mensenhandelaren te werk gaan. Als Zorgcoördinatoren hebben wij door middel van deze VR bril ervaren hoe beklemmend het kan zijn als je in de fuik van een mensenhandelaar terecht komt.

4. Centrum Seksueel Geweld

Het Centrum Seksueel Geweld Groningen-Drenthe (CSG) wordt uitgevoerd onder regie van GGD Drenthe (penvoerder) en GGD Groningen. Het CSG biedt hulp aan iedereen die een ongewenste seksuele ervaring heeft meegemaakt en is 24/7 bereikbaar.

Wat willen we bereiken?

- Hét centrum in Groningen en Drenthe waar alle slachtoffers van seksueel geweld (ongeacht hoe lang het geleden is) adequate en deskundige hulp krijgen zodat men het leven weer kan oppakken
- Een belangrijke bijdrage leveren om seksueel geweld als integraal thema vorm te geven. Waarbij preventie, signalering, hulpverlening en nazorg hand in hand gaan.
- Binnen het bestuurlijk domein en de hulpverlening de eigenheid van het seksueel geweld zichtbaar te maken en vorm geven naast andere vormen van geweld zoals huiselijk geweld en kindermishandeling

Wat gaan we daarvoor doen?

We bieden een Pro-actief hulpaanbod vanuit het CSG voor slachtoffers die langer dan zeven dagen geleden seksueel geweld hebben meegemaakt. We werken samen met organisaties die met name preventie, signalering en nazorg als thema hebben en hiermee nadrukkelijk ook werkafspraken maken. Ervaringsdeskundigen vormen hierbij ook essentiële rol. We verwachten om in 2023 75 nieuwe meldingen in behandeling te nemen.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Acuut aantal	pm	Vanaf 2021 maken we onderscheid in de aantallen.		42
Niet acuut aantal	pm			9
Advies acuut	pm			10
Advies niet acuut	pm			51
Anders	pm			3
Aantal meldingen	75	65	50	51

5. Technische Hygiënezorg additioneel

THZ adviseert en inspecteert (additioneel) op hygiëne en veiligheid bij asielzoekerscentra, prostitutiebedrijven, evenementen met tijdelijke sanitaire voorzieningen. Ook wordt toezicht gehouden op WMO-voorzieningen.

Wat willen we bereiken?

- We beperken risico's in veiligheid, hygiëne en gezondheid door asielzoekerscentra, prostitutiebedrijven en tijdelijke sanitaire voorzieningen van evenementen in Drenthe te inspecteren.
- We voeren voor gemeenten toezicht uit op de kwaliteit van WMO-voorzieningen voor hun inwoners. Deze voorzieningen ondersteunen hen bij hun zelfredzaamheid. De gemeenten hebben de regie over het proces.

Wat gaan we daarvoor doen?

Asielzoekerscentra, prostitutiebedrijven, evenementen

De gemeenten geven opdracht om asielzoekerscentra, prostitutiebedrijven en tijdelijke sanitaire voorzieningen tijdens evenementen te inspecteren. Wij beoordelen de situatie die we aantreffen op (risico's op het gebied van) veiligheid, hygiëne en gezondheid en rapporteren hierover.

Toezicht WMO

De GGD kan voor gemeenten het toezicht op WMO-voorzieningen uitvoeren. De toezichthouders zijn daartoe opgeleid en gekwalificeerd. Bij het toezicht verzamelen en beoordelen we gegevens over de kwaliteit van de verstrekte voorzieningen. Het gaat hierbij om zowel calamiteiten-onderzoek als kwaliteitsonderzoek.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Aantal inspecties asielzoekerscentra	8	6	6	10
Aantal inspecties tijdens evenementen	3	3	3	1
Aantal inspecties prostitutiebedrijven	11	11	10	4
Aantal overige inspecties	35	35	35	0

6. Publieke gezondheid asielzoekers Drenthe

In opdracht van het Centraal Orgaan Asielzoekers voert de GGD de taken binnen de publieke gezondheidszorg voor asielzoekers uit. Dit zijn jeugdgezondheidszorg, gezondheidsbevordering, infectieziektebestrijding, tuberculosebestrijding en hygiëne-audits op asielzoekerscentra.

Wat willen we bereiken?

- We hebben de gezondheid van alle kinderen 0-18 in asielzoekerscentra in beeld. We bieden indien nodig extra hulp aan of verwijzen door. We zorgen ervoor dat alle kinderen volgens het RVP zijn gevaccineerd. Alle kinderen 0-18 krijgen de zorg waar ze recht op hebben
- We bevorderen de gezondheid en leefstijl van asielzoekers door het bespreken van gezondheidsthema's in groepen. We gebruiken hiervoor professionele tolken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Jeugdgezondheidszorg

De kinderen van asielzoekers in Drenthe 0-18 jaar worden door de JGZ gezien. We doen een intake met het kind en de ouders. Indien nodig wordt aanvullende zorg ingezet. We voeren het RVP uit. We zetten in op een flexibel zorgaanbod om fluctuaties in de zorgvraag op te kunnen vangen.

Gezondheidsbevordering

Samen met COA maken we afspraken over de thema's voor groepsvoorlichtingen. We verzorgen deze voorlichtingen c.q. groepsgesprekken ondersteund door een tolk. Onderwerpen kunnen zijn: het gezondheidssysteem in Nederland, gezonde voeding, psychische gezondheid, seksuele gezondheid en opvoedondersteuning. In de beschermde opvanglocatie voeren we een voorlichtingsprogramma uit dat voorziet in de behoefte van jongeren. Inzet is berekend op maximale voorlichting per centrum, namelijk 26.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Asielzoekers (totaal)	2.150	2.000	2.000	3.638
Asielzoekers (0-18 jarigen)	850	800	800	1.055
Aantal asielzoekers (18 jarigen en ouder)	1.300	1.200	1.200	2.583
Asielzoekerscentra	5	4	4	7
Kleine wooneenheid (KWE)/ Kleinschalige woongroep (KWG)	1	1	1	1
Verpleegkundige intakes (VI) 0-4 jarigen	125			
Verpleegkundige intakes (VI) 4-18 jarigen	600			
Medische onderzoeken (MO) 0-4 jarigen	125		Nieuw per 2023	
Medische onderzoeken (MO) 4-18 jarigen	600			
Aantal groepsvoorlichtingen	130			

7. Publieke gezondheid statushouders

GGD Drenthe biedt gezondheidsvoorlichtingen aan voor statushouders in de Drentse gemeenten.

Wat willen we bereiken?

- Gemeenten hebben met ingang van 2021 een sleutelpositie in de uitvoering van het nieuwe inburgeringsstelsel. Het nieuwe inburgeringsstelsel biedt kansen om gezondheidsvoorlichting structureel op te nemen binnen het inburgeringsprogramma van statushouders.

Wat gaan we daarvoor doen?

In overleg met gemeenten, verkennen we de mogelijkheden in welke vorm we leefstijl- en gezondheidsvoorlichting een structurele plek in het inburgeringsprogramma kunnen geven. De thema's kunnen qua inhoud en vorm worden toegesneden op de behoefte. Voorbeelden zijn de gezondheidszorg in Nederland, psychische gezondheid, gezonde voeding, opvoeding en seksuele en reproductieve gezondheid.

8. Forensische geneeskunde

Forensisch artsen vervullen de functie van gemeentelijk lijkschouwer, doen forensisch medisch onderzoek t.b.v. opsporingsonderzoeken, en verlenen medische zorg aan arrestanten.

Wat willen we bereiken?

- De kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening forensische geneeskunde blijft gewaarborgd, afgestemd in Noord-Nederlands verband.
- De Forensisch Medische Expertise bij Kindermishandeling en Mishandeling van Kwetsbaren (FMEK) is beter bekend en wordt gebruikt door zorgverleners.
- De medische arrestantenzorg blijft in ieder geval tot 2024 belegd bij de GGD, de aanbesteding is uitgesteld. We blijven voorlopig medische zorg verlenen aan arrestanten op de cellencomplexen van de Politie en de Koninklijke Marechaussee (Kmar).
- Er zijn voldoende gekwalificeerde forensisch artsen en ondersteunend personeel beschikbaar in Noord Nederland.
- We zijn een goede en veilige leerplek voor de praktijkopleiding van forensisch artsen in opleiding (AIOS'en), Physician-Assistants in opleiding (PAIO's) en medische studenten met belangstelling voor de forensische geneeskunde.
- De forensische geneeskunde wordt uitgevoerd Noord Nederlands niveau waarbij GGD Drenthe als penvoerder de uitvoering coördineert e de kwaliteit bewaakt;

Wat gaan we daarvoor doen?

Dienstverlening
We verrichten lijkschouwingen bij alle gevallen van overlijden waarbij de behandelend arts niet overtuigd was van een natuurlijke doodsoorzaak, bij euthanasie, en bij overledenen waar geen behandelend arts was. We doen dit volgens de Landelijke richtlijnen van de beroepsvereniging voor Drenthe, maar in 2023 waarschijnlijk voor alle Noord-Nederlandse gemeenten, in samenwerking met de GGD'en van Groningen en Friesland. We zijn laagdrempelige bereikbaar voor de collegiaal consultatieve rol van de forensisch arts naar (behandelend) artsen. Ook verrichten we forensisch medisch onderzoek in opdracht van de Politie en Justitie en dragen we zorg voor de medische zorg op de cellencomplexen in Drenthe bij de politie en de KMar.

Noord-Nederlandse en landelijke samenwerking
In 2023 werken GGD Drenthe, GGD Groningen en GGD Fryslân binnen de forensische geneeskunde als één geheel samen. Er is een uniform pakket van forensische geneeskundige dienstverlening met een geharmoniseerde werkwijze en tarieven. Forensisch artsen kunnen in Noord-Nederland provinciegrens overschrijdend worden ingezet. Dit zorgt voor een forensische geneeskunde met voldoende omvang, die toekomstgericht en deskundig blijft. We blijven samenwerken bij het opleiden van forensisch artsen.

We volgen hierin het landelijk visietraject forensische geneeskunde, gericht op kwaliteit en continuïteit. GGD GHOR Nederland en de GGD'en zetten dit traject op het niveau van de 10 politieregio's in. De drie Noord Nederlandse provincies vormen één politieregio.

Aanbesteding medische arrestantenzorg
We doen samen met GGD Fryslân en GGD Groningen mee aan een eventuele aanbesteding van de medische arrestantenzorg. De aanbesteding is uitgesteld tot in ieder geval 2024. Een gunning zorgt ervoor dat lijkschouw, forensisch medisch onderzoek en medische arrestantezorg ongedeeld blijven en als integrale publieke taak geboden kunnen worden. Dit biedt grote voordelen, zowel in de kwaliteit als de financiering van de dienstverlening.

Forensisch Medische Expertise bij Kindermishandeling
In het programma geweld hoort nergens thuis is het opsporen én vastleggen van letstel als gevolg van mishandeling regionaal coordinerend expert (Forensisch arts gespecialiseerd in opsporen van kindermishandeling actief in het verbinden van alle betrokken ketenpartners in het traject Forensisch Medische Expertise bij Kindermishandeling en mishandeling van Kwetsbaren (FMEK) in Noord Nederland.

Arbeidsmarkt
We blijven ons inzetten op het oplossen van het tekort aan forensisch artsen. Dit doen we door een co-schap aan te bieden aan geneeskunde studenten, een praktijkplaats te bieden voor forensische artsen in opleiding. Daarnaast kunnen artsen niet in opleiding tot specialist (ANIOS) in een tijdelijk dienstverband kennis maken met de forensische geneeskunde. Deze ANIOS'en kunnen een beperkt aantal taken van de forensische geneeskunde onder supervisie uitvoeren binnen gestelde kaders. Bij gebleken geschiktheid kunnen zij de sprong wagen naar de opleiding forensische geneeskunde Daar waar mogelijk wordt gekeken naar de toegevoegde waarde van taakdifferentiatie binnen gestelde kaders. Ook wordt er een Physician assistent opgeleid en ook wordt onderzocht of forensisch verpleegkundigen ingezet kunnen worden voor bijv. bloedproeven en medicatieverstrekking bij medische arrestantenzorg.

De GGD biedt een aantrekkelijk werkgeverschap voor forensisch artsen.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Totaal Arrestantenzorg	1.500	1.400	1.400	1.583
Telefonisch consult	600	400	400	673
Forensisch medisch onderzoek:				
• Bloed/DNA afname/urinecontrole	300	250	250	333
• Letselbeschrijving	50	60	60	52
• Deskundigenrapportage	15	30	30	16
• Zedenonderzoek	20	20	20	20
• NODO melding	5	5	5	6
Aantal lijkschouwingen	300	300	300	361
Aantal lijkschouwingen per 100.000 inwoners excl. euthanasie	61	58	68	73
Aantal lijkschouwingen na euthanasie	175	175	175	231
Aantal lijkschouwingen na euthanasie per 100.000 inwoners	35	36	36	47

NODO = Nader Onderzoek DoodsOorzaak

9. Reizigersvaccinaties

Als mensen op reis gaan, kunnen aanvullende vaccinaties nodig zijn. Ook wanneer mensen een hoger risico lopen op een infectie bij de uitoefening van hun beroep, kunnen vaccinaties nodig zijn. Ook mensen uit een bepaalde doelgroep kunnen, tegen betaling, een vaccinatie nemen tegen bijvoorbeeld gordelroos of waterpokken. Bij reizigersadvisering kunnen cliënten terecht voor voorlichting en vaccinaties.

Wat willen we bereiken?

In 2023 is reizigersadvisering onderdeel van het vaccinatiecentrum van GGD Drenthe. Inwoners van Drenthe kunnen hier terecht voor allerlei soorten vaccinaties. Er wordt nauw samengewerkt met huisartsen en andere ketenpartners.

Wat gaan we daarvoor doen?

We gaan inspelen op een bredere doelgroep. We zullen meer vaccinaties op maat aanbieden. Hierbij kan men denken aan vaccinaties voor ouderen, bijvoorbeeld tegen gordelroos, of voor kinderen bijvoorbeeld tegen waterpokken. Door het vaccinatiecentrum zal de bereikbaarheid en toegankelijkheid toenemen. Door bijvoorbeeld de spreekuren van reizigersadvisering en jeugdgezondheidszorg op dezelfde momenten en locaties plaats te laten vinden, kunnen cliënten met één bezoek van meerdere diensten gebruik maken.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Aantal 1e consulten reizigersadvisering	4.500	4.500	4.500	1.174
Aantal vervolgconsulten	2.600	2.600	2.600	232

10. Begroting programma Additioneel

Programma		Product	Rekening 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023
Additioneel	Baten	Centrum Seksueel Geweld	187	198	307
		Epidemiologie additioneel	59	13	122
		Forensische geneeskunde	1.019	847	888
		Gezondheidsbevordering additioneel	153	214	190
		IZB	1	0	0
		JGZ in het sociaal domein	1.003	923	1.132
		Kansrijke Start	76	74	130
		MDA++	149	166	167
		OGGZ additioneel	879	908	970
		Overige JGZ additionele opdrachten	97	55	88
		Preventieve logopedie	447	456	543
		Publieke gezondheid asielzoekers	671	613	800
		Reizigersvaccinaties	412	762	306
		Sense Noord Nederland	222	260	256
		THZ additioneel	21	31	31
		Veilig Thuis Drenthe	6.504	6.627	6.736
	Totaal Baten		**11.900**	**12.147**	**12.667**
	Lasten	Centrum Seksueel Geweld	-187	-198	-299
		Epidemiologie additioneel	-56	-12	-119
		Forensische geneeskunde	-939	-798	-837
		Gezondheidsbevordering additioneel	-149	-208	-188
		IZB	-1	0	0
		JGZ in het sociaal domein	-931	-856	-1.049
		Kansrijke Start	-71	-69	-121
		MDA++	-143	-160	-161
		OGGZ additioneel	-844	-852	-930
		Overige JGZ additionele opdrachten	-91	-51	-82
		Preventieve logopedie	-414	-423	-503
		Publieke gezondheid asielzoekers	-617	-568	-741
		Reizigersvaccinaties	-392	-729	-295
		Sense Noord Nederland	-185	-241	-237
		THZ additioneel	-19	-29	-29
		Veilig Thuis Drenthe	-6.504	-6.627	-6.736
	Totaal Lasten		**-11.543**	**-11.823**	**-12.328**
	Reserveringen	Centrum Seksueel Geweld	0	0	-8
		Epidemiologie additioneel	-3	-1	-4
		Forensische geneeskunde	-62	-48	-51
		Gezondheidsbevordering additioneel	-4	-6	-2
		JGZ in het sociaal domein	-72	-67	-83
		Kansrijke Start	-5	-5	-9
		MDA++	-5	-6	-6
		OGGZ additioneel	-35	-56	-40
		Overige JGZ additionele opdrachten	-5	-4	-6
		Preventieve logopedie	-33	-33	-40
		Publieke gezondheid asielzoekers	-54	-45	-59
		Reizigersvaccinaties	-21	-32	-11
		Sense Noord Nederland	-17	-19	-19
		THZ additioneel	-2	-2	-2
	Totaal Reserveringen		**-317**	**-324**	**-339**
Totaal Additioneel			**40**	**0**	**0**

De stijging van de begroting 2023 wordt onder andere veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie voor 2023 van 1,9%.

De additionele beheersbegroting 2022 is bepalend voor de additionele begroting 2023.

Centrum Seksueel Geweld

Voor de jaren 2022 tot en met 2024 heeft provincie Drenthe op grond van de Subsidieregeling alliantieprojecten Sociale Agenda middelen beschikbaar gesteld voor het project ‘ Seksueel geweld roakt heel Drenthe’.

Epidemiologie additioneel
Voor 2022 worden de extra landelijke corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen en de Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen uitgevoerd. In 2023 worden de cijfers geanalyseerd en gepubliceerd in een provinciale rapportage en gemeentelijke tabellenboeken. Voor deze extra landelijke corona Gezondheidsmonitoren heeft Zon Mw een subsidie beschikbaar gesteld.

Reizigersvaccinaties
In de beheersbegroting 2022 zijn de baten en lasten van reizigersvaccinaties, vanwege corona, bijgesteld naar beneden. De beheersbegroting 2022 is als uitgangspunt genomen voor de primitieve begroting 2023.

2. Paragrafen

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten kent de begroting en jaarrekening een aantal verplichte paragrafen. In de begroting 2022 zijn de paragrafen Bedrijfsvoering, Weerstandsvermogen en risicobeheersing en Financiering opgenomen. De overige verplichte paragrafen (Lokale heffingen, Onderhoud kapitaalgoederen, Verbonden partijen en Grondbeleid) zijn voor de GGD niet relevant en daarom niet opgenomen.

2.1 Paragraaf Bedrijfsvoering

Vanuit de ondersteunende diensten zetten wij in om de primaire processen van GGD Drenthe optimaal te ondersteunen. Hierbij gaat het niet alleen om de dagelijkse dienstverlening zo goed mogelijk te laten verlopen, maar ook door bij te dragen aan de doorontwikkeling en innovatie van de organisatie. Richtsnoer hierbij is de in 2022 te formuleren herijking van de strategische koers van de GGD. De ervaringen in de bestrijding van de COVID-19 pandemie en ontwikkelingen in de maatschappij maken deze heroriëntatie noodzakelijk. Speerpunten in de nieuw te formuleren strategische koers zijn een brede inzet op preventie en de bevordering van gezondheid, versterking van de focus op het voorkomen van sociale onveiligheid, het doorontwikkelen naar een kennisorganisatie op het gebied van publieke gezondheid op basis van intensivering van verzameling, analyse en duiding van data en een flexibilisering en modernisering van onze dienstverlening, meer aansluitend bij de vraag van onze klanten.

Om dit te kunnen realiseren liggen er ten aanzien van de bedrijfsvoering uitdagingen op het gebied van vernieuwing en verbetering van onze ICT-systemen, kennis en kunde op het gebied van verzameling, duiding en communicatie van data en informatie, scholing, ontwikkeling en werving van onze medewerkers. In 2023 zullen wij hier vol op inzetten, onder meer in het formuleren van een digitale strategie. Ook zullen wij hierbij veel aandacht geven aan de beveiliging van onze ICT-systemen, het voorkomen van cybercrime en vraagstukken rondom privacy.
Voor het verbeteren van de beveiliging van onze informatievoorziening en privacy hebben de VRD en de GGD gezamenlijk een verbeterplan opgesteld en dit inmiddels aan de besturen van beide organisatie voorgelegd.
Het verbeterplan voorziet in de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de NEN-norm 7510 als kader voor het waarborgen van privacy bij het gebruik van data binnen de beide organisaties. Deze implementatie is gepland voor 2022, met als resultaat dat vanaf 2023 volgens deze normen wordt gewerkt.
Naast het implementeren van de BIO en de NEN 7510 voorziet het verbeterplan in het aanpassen van de organisatie door het uitbreiden van personele capaciteit, technische voorzieningen en evaluatiecapaciteit. Voor nu denken we daarmee de beveiliging op een adequaat niveau te hebben gebracht, maar gelet op de ontwikkelingen sluiten wij de noodzaak voor verdere uitbreidingen van en investeringen in de beveiliging van onze informatievoorziening en privacy niet uit. Zodra dit aan de orde is zullen beide besturen hierover worden geïnformeerd.
Voor de uitvoering van het verbeterplan is een incidenteel bedrag nodig van 150 duizend euro voor de implementatie van de BIO en NEN 7510. Voor de inrichting van de organisatie en de andere aanpassingen is structureel een bedrag nodig van 350 duizend euro. Deze bedragen gelden voor de VRD en GGD gezamenlijk, en zullen voor helft worden toegerekend aan de beide begrotingen.

Een ander punt van aandacht is de toenemende arbeidsmarktproblematiek waarmee wij geconfronteerd worden. Al enkele jaren hebben we te maken met schaarste aan beschikbare professionals, met name in het medisch domein. Bepaalde vacatures kunnen door deze schaarste op dit moment niet of moeilijk worden ingevuld. De crisis heeft het belang van een robuuste, wendbare en flexibele organisatie

onderstreept. Doormiddel van strategische personeelsplanning brengen we de huidige en toekomstige personeelsbehoefte in kaart. Daarbij starten we met de medische functies. We zetten in op versterking van onze positie op de arbeidsmarkt onder andere door verbinding aan te gaan met onderwijsinstellingen en zorginstellingen.
Ook blijven we investeren in onze mensen. Vanuit onze vernieuwde visie op publieke gezondheid en sociale veiligheid en de rol en bijdrage van de GGD daarbinnen zetten we in op strategische leerlijnen waarlangs we gericht werken aan de ontwikkeling van onze professionals. Ook ondersteunen wij hen verder in het hybride werken (deels thuis, deels op locatie).
Daarnaast blijven we werken aan de doorzetting van de gestage daling van het verzuim in de afgelopen jaren. Onze focus op duurzame inzetbaarheid, verzuimpreventie en re-integratie dienen daar aan bij te dragen.
De belangrijkste kengetallen ten aanzien van onze formatie voor 2023 worden hieronder weergegeven.

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Formatie basistaken in fte	177	176	177	177
Formatie additioneel in fte	106	104	106	106
Formatie totaal in fte	283	280	283	283
Vertaald naar aantal medewerkers	380	376	380	299

	Begroot 2023	Begroot 2022	Begroot 2021	Realisatie 2021
Verzuimpercentage	5,0%	5,0%	5,0%	4,9%

Omdat wij veel van de hierboven geschetste ontwikkelingen delen met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) zullen wij de reeds bestaande samenwerking op het gebied van de bedrijfsvoering in 2023 verder intensiveren.

Begroting programma Bedrijfsvoering

Programma		Product	Rekening 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023
Bedrijfsvoering en middelen	Baten	Bedrijfsvoering en middelen	725	225	-48
	Totaal Baten		**725**	**225**	**-48**
	Lasten	Bedrijfsvoering en middelen	-800	-225	48
	Totaal Lasten		**-800**	**-225**	**48**
	Reserveringen	Bedrijfsvoering en middelen	75	0	0
	Totaal Reserveringen		**75**	**0**	**0**
Totaal Bedrijfsvoering en middelen			**0**	**0**	**0**

De stijging van de begroting 2023 wordt onder andere veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie voor 2023 van 1,9%.

De eenmalige bijdrage in 2022 aan de gemeentelijke bijdrage van € 125.000 voor organisatieontwikkeling is in de begroting 2023 niet meer opgenomen.

Daarnaast heeft een gewijzigd formatieplan voor JGZ geleid tot een overheveling van € 110.497 van programma bedrijfsvoering naar programma jeugd (zie ook programma Jeugd).

2.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf gaan we in op het weerstandsvermogen en de risicobeheersing van de GGD. Het weerstandsvermogen geeft de relatie aan tussen de risico's waar geen maatregelen voor zijn getroffen en de capaciteit die een gemeenschappelijke regeling heeft om de niet begrote kosten op te vangen.

De Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is als volgt opgebouwd:

1. Risicobeleid
2. De weerstandscapaciteit
3. Risico-inventarisatie per balansdatum
4. Kengetallen

1. Risicobeleid

Bij GGD Drenthe voeren wij actief risicobeleid. Dat betekent dat wij ons voortdurend bewust zijn van risico's en daar systematisch mee om wensen te gaan. Een voorbeeld hiervan is dat wij waarde hechten aan de HKZ-certificering. Die certificering betekent onder meer dat in alle geledingen van de organisatie medewerkers zich bewust moeten zijn van procesrisico's en daar ook actief op dienen te anticiperen. In november 2019 is de externe audit met een positief resultaat afgesloten waardoor het HKZ-certificaat is verlengd tot en met 2022. Dit betekent dat de informatie uit onze processen, zoals klachten, incidenten, audits en klantenonderzoek, goed wordt geborgd.

Daarnaast houden wij voor de basistaken een algemene reserve aan als weerstandsvermogen. Voor additionele taken is dat de risicoreserve. Bij de risico-inventarisatie beoordelen wij de daadwerkelijke risico's en hoe die zich verhouden ten opzichte van de weerstandscapaciteit.

2. De weerstandscapaciteit

In dit onderdeel is geïnventariseerd in welke mate de GGD in staat is de risico's in financiële zin op te vangen. In algemene zin is een overheidsorganisatie in staat haar niet begrote financiële risico's te dekken uit:

- Opgebouwde reserves;
- Stille reserves die op korte termijn materieel kunnen worden gemaakt;
- Onbenutte belastingcapaciteit;
- Structurele ruimte in de begroting.

In de situatie van de GGD kan alleen een beroep worden gedaan op de algemene reserve. De stand van de algemene reserve bedraagt per 31 december 2021 € 768.712.

In 2021 heeft de werkgroep GRIP op GR-en, bestaande uit Drentse griffiers en VDG-bestuur, de notitie 'Samen werken voor Drenthe' opgesteld. In deze notitie wordt een eenduidige vorm en procedure voor de P&C-cyclus van GR-en voorgesteld. Ook zijn er voorstellen gedaan voor het weerstandsvermogen c.q. algemene reserve. Eén van de voorstellen is dat de algemene reserve is toegestaan om ontwikkelingen in het loon- en prijspeil af te dekken, met een maximale omvang van 2,5% van de lasten van het betreffende jaar. De notitie is van toepassing vanaf de jaarrekening 2022 / begroting 2023.

De gemeentelijke bijdrage voor 2022 is vastgesteld op € 16.432.733. De maximale omvang van de algemene reserve bedraagt daarmee € 410.818.

De overige bestemmingsreserves worden buiten de berekening van de weerstandscapaciteit gehouden omdat aan deze bestemmingsreserves een bepaalde bestemming is gegeven.

3. Risicoparagraaf

In het kader van ons actieve risicobeleid percipieert GGD Drenthe voor 2023 de volgende risico's:

Proces	Risico	Kans	Financiële bandbreedte	Incidenteel Structureel	Bedrag
GGD-breed	Calamiteit waardoor reguliere dienstverlening in gevaar komt	zeer groot	gemiddeld	i	270.000
GGD-breed	Digitale verstoring	zeer groot	groot	i	675.000
GGD-breed	Kwalitatieve en kwantitatieve samenstelling personeelsbestand ten aanzien van verwachte dienstverlening (arbeidsmarktproblematiek)	groot	groot	s	525.000
GGD-breed	Juridische claims op aanbestedingen	zeer klein	gemiddeld	s	30.000
GGD-breed	Het niet voldoen aan de AVG ten aanzien van privacy en informatiebeveiliging	groot	groot	s	525.000
GGD-breed	Klachtenafhandeling	klein	klein	i	22.500
GGD-breed	Onvoorziene toename van de vraag van onze dienstverlening	klein	groot	s	225.000
GGD-breed	Schade als gevolg van medische handelingen	klein	gemiddeld	i	90.000
	Totaal risico's				**2.362.500**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat alle risico's zijn gewogen naar de kans dat ze zich kunnen voordoen en de financiële impact die ze voor GGD Drenthe kunnen hebben. Op geld gewaardeerd betekent dit een bedrag van € 2.362.500. Bij het inventariseren van de risico's hebben wij het voorzichtigheidsprincipe in acht genomen. Dit betekent dat wij rekening houden met alle mogelijke risico's. Overigens onderkennen wij dat nooit alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen.

Om te kunnen beoordelen of de opgebouwde reservepositie zich juist verhoudt tot de financiële risico's wordt de ratio weerstandvermogen gehanteerd die ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement samen met de universiteit Twente. De ratio wordt berekend door het aanwezige weerstandvermogen te delen door de financiële totaalwaardering van de risico's. Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen wordt de volgende tabel gehanteerd:

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
>2	Uitstekend
1,4<X<2,0	Ruim voldoende
1,0<X<1,4	Voldoende
0,8<X<1,0	Matig
0,6<X<0,8	Onvoldoende
<0,6	Ruim onvoldoende

Voor 2022 is de ratio van de GGD: € 410.818 / € 2.362.500 = 0,17. Dit wordt door het Nederlands Adviesbureau voor risicomanagement als ruim onvoldoende aangemerkt.

4. Kengetallen

Vanaf 2015 schrijft het BBV voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basis set van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. Naast de kengetallen vindt ook een beoordeling plaats van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie. Door middel van de genoemde kengetallen wordt 'de structureel en reëel sluitende begroting' onderbouwd. Hierna volgt een overzicht van de kengetallen.

Verloop van de kengetallen						
Kengetallen	Resultaat 2021	Primitief 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
netto schuldquote	-1,1%	-3,7%	-1,0%	-1,7%	-2,7%	-3,8%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-1,1%	-3,7%	-1,0%	-1,7%	-2,7%	-3,8%
solvabiliteitsrisico	20,9%	52,8%	24,7%	27,5%	30,2%	33,0%
structurele exploitatieruimte	0,2%	-0,1%	0,0%	-0,2%	0,0%	0,0%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie (totale baten exclusief mutaties reserves). De GGD heeft geen leningen afgesloten, maar is verplicht haar liquide middelen onder te brengen bij het Rijk. Om deze reden is de schuldquote negatief. De netto schuldquote is voor de GGD eigenlijk niet relevant, maar vanwege BBV-verplichtingen opgenomen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Ook deze is niet relevant voor de GGD.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin men in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hierbij wordt het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. De solvabiliteit kan als ruim voldoende worden aangemerkt.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De structurele ruimte betreft hier de toevoeging vanuit de opslag van 10% op de kostprijs van de additionele producten aan de risicoreserve.

Grondexploitatie

Dit kengetal is specifiek voor gemeenten en niet van toepassing voor de GGD Drenthe.

Belastingcapaciteit
Dit kengetal is specifiek voor gemeenten en niet van toepassing voor de GGD Drenthe.

2.3 Paragraaf Financiering

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) stelt regels voor het beheer van de treasury. De wet bevat normen voor het beheersen van risico's op kort- en langlopende leningen. Verder worden de decentrale overheden verplicht een Treasurystatuut op te stellen en een Paragraaf financiering in de begroting en het jaarverslag op te nemen.

1. Treasurystatuut

Vanaf 2020 is het toenmalige statuut opgeheven. De artikelen zijn als Bijlage in de Financiële Verordening 2020-2023 opgenomen. De afgelopen jaren zijn er belangrijke (maatschappelijke) ontwikkelingen geweest die van invloed zijn op de treasury van decentrale overheden. Op Europees niveau zijn er maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat de overheidsuitgaven nu en op langere termijn houdbaar blijven. Deze maatregelen zijn vertaald naar Nederlandse wetgeving, zoals de invoering van het verplicht schatkistbankieren en de Wet houdbare overheidsfinanciën (de Wet hof). De gewijzigde regelgeving is opgenomen.

2. Risicobeheer

Ten aanzien van het risicoprofiel is de richtlijn opgenomen dat de GGD alleen gelden uitzet bij instellingen met een zogenaamde triple A-status, de meest betrouwbare bankinstellingen in Nederland. Na de bankencrisis is een groot aantal instellingen teruggeplaatst naar een dubbele A-status. De Bank voor Nederlandse gemeenten (BNG) heeft zijn triple A-status behouden. Bij deze bank zetten wij de eventuele overtallige middelen uit. Met de invoering van het schatkistbankieren eind 2013 dienen wij, net als alle andere lokale overheden, onze overtollige middelen (boven € 1.000.000) naar een gereserveerde rekening bij de BNG over te boeken. Uit deze overtollige middelen voorziet het Rijk zich in een deel van haar financieringsbehoefte.

3. Renterisico kortlopende financiering (kasgeldlimiet)

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan kortlopende financiering is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. Voor het jaar 2023 wordt geen overschrijding van de kasgeldlimiet verwacht.

4. Renterisico vaste schuld (renterisiconorm)

Ook voor renterisico's vaste schuld is in de Wet Fido een norm gesteld. Deze norm, de renterisiconorm, bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Het doel van deze norm is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten, welke consequenties kunnen hebben voor de financiële positie. De verwachting is dat we ook voor 2023 ruimschoots onder de renterisiconorm zullen blijven.

5. Europese Monetaire Unie (EMU)-saldo

Decentrale overheden moeten in hun begroting een berekening opnemen van het zogenoemde EMU-saldo op basis van artikel 20 van het BBV; het EMU-saldo over het vorig begrotingsjaar (2022), een raming voor het begrotingsjaar zelf (2023) en een raming voor het jaar na het begrotingsjaar (2024).

EU-lidstaten mogen een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product. Hiervan is in Nederland 0,5% voor de decentrale overheden. De EMU-systematiek werkt anders

dan het baten-lastenstelsel dat deze overheden hanteren. Investeringen en uitgaven uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in het baten-lastenstelsel, maar wel in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan daardoor toch een negatief EMU-saldo ontstaan.
GGD Drenthe voldoet met een positief EMU-saldo ruimschoots aan de gestelde voorwaarden.

	Omschrijving	2022 €	2023 €	2024 €
1	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	280	346	293
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	527	528	547
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	0	0	0
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	428	436	451
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), **voor zover niet op exploitatie verantwoord**	0	0	0
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0	0
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties **niet op exploitatie verantwoord**	0	0	0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	0	0	0
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0
11 a b	Verkoop van effecten: Gaat u effecten verkopen? (ja/nee) Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	○ ja ◉ nee	○ ja ◉ nee	○ ja ◉ nee
	Berekend EMU-saldo	**379**	**438**	**389**

3. Financiële begroting

3.1 Begroting 2023

	Programma	Rekening 2021	Primitieve begroting 2022	Begroting 2023
Baten	Beschermen	62.953	3.957	4.073
	Beschermen - derden	2.216	1.991	2.389
	Bevorderen	379	386	406
	Bewaken	470	483	524
	Jeugd	12.902	11.843	11.903
	Additioneel	11.900	12.147	12.667
	Bedrijfsvoering en middelen	725	225	-48
Totaal Baten		**91.545**	**31.031**	**31.914**
Lasten	Beschermen	-62.962	-3.957	-4.073
	Beschermen - derden	-2.216	-1.991	-2.389
	Bevorderen	-424	-386	-406
	Bewaken	-440	-467	-517
	Jeugd	-12.930	-11.902	-11.903
	Additioneel	-11.543	-11.823	-12.328
	Bedrijfsvoering en middelen	-800	-225	48
Totaal Lasten		**-91.314**	**-30.751**	**-31.568**
Reserveringen	Beschermen	9	0	0
	Bevorderen	44	0	0
	Bewaken	-30	-15	-7
	Jeugd	96	59	0
	Additioneel	-317	-324	-339
	Bedrijfsvoering en middelen	75	0	0
Totaal Reserveringen		**-123**	**-281**	**-346**
Eindtotaal		**108**	**0**	**0**

De belangrijkste wijzigingen in de beleidsbegroting 2023 ten opzichte van de begroting 2022 zijn:

- De indexering voor loon- en prijsindexatie van 1,9% is bepaald aan de hand van de notitie ‘Samen werken voor Drenthe’. In deze notitie wordt aangegeven uit te gaan van de raming november 2021. Deze raming is echter nooit gepubliceerd. Op 9 maart 2022 heeft het CPB de maart-raming (CEP 2022) gepubliceerd. Deze publicatie is gebruikt voor het bepalen van de indexatie 2023 en verder. De gewogen index voor 2023 is berekend op 3,2%. Hierop is in mindering gebracht het verschil tussen de werkelijke indexatie en begrote indexatie over 2021. Deze correctie is berekend op 1,4%.
- De inhaalmogelijkheid voor personen van 18 tot en met 26 jaar. Dit deel is begroot op € 400.000. De financiering hiervan loopt via het RVIM.
- De eenmalige bijdrage van € 125.000 die in 2022 aan de gemeentelijke bijdrage was toegevoegd is in 2023 niet meer opgenomen in de begroting.
- Gewijzigd formatieplan voor JGZ heeft geleid tot een overheveling van € 110.497 van programma bedrijfsvoering naar programma jeugd.
- De overige aanpassingen van baten en lasten per programma betreffen de uitwerking van de primitieve begroting 2022 naar de beheersbegroting, die een doorwerking heeft naar 2023. Deze aanpassingen zijn technisch van karakter en hebben geen invloed op de hoogte van de gemeentelijke bijdragen.

Loon- en prijsindexatie 2023

Bijlage_01+02_CEP_2022_Kerngegevens voor Nederland, 1996-2026	2023 verhouding		indexatie		2021 verhouding		indexatie		totaal
Prijs bruto binnenlandsproduct	3,0	30%	0,9						
Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	3,3	70%	2,3						
			3,2						
Loonvoet sector overheid					1,1	75%	0,8		
Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (imoc)					1,8	25%	0,5		
							1,3		
Begrote indexatie 2021							2,6		
Correctie 2021							-1,4		
Loon- en prijsindexatie 2023									3,2
Correctie 2021									-1,4
Loon- en prijsindexatie voor de begroting 2023									1,9

3.2 Meerjarenraming 2023 - 2026

Ook in de meerjarenbegroting is volgens de uitgangspunten van de notitie ‘Samen werken in Drenthe’; de gemeentelijke bijdragen zijn hierop aangepast. Hierna volgen overzichten van de meerjarenraming per kostensoort en per programma.

Meerjarenraming programma Beschermen

Programma Beschermen		Rekening 2021	Primitieve begroitng 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	Inwonerbijdrage gemeenten	3.459	3.586	3.665	3.793	3.922	4.048
	Opbrengsten Algemeen basis	295	372	408	422	437	451
	Overige opbrengsten	59.189	0	0	0	0	0
	Resultaat voorgaande jaren	10	0	0	0	0	0
Totaal Baten		**62.953**	**3.957**	**4.073**	**4.215**	**4.359**	**4.498**
Lasten	Salarissen en sociale lasten	-4.131	-1.921	-1.996	-2.066	-2.136	-2.205
	Overige personeelskosten	-47.956	-63	-63	-65	-67	-69
	Kapitaallasten	-94	0	0	0	-1	-1
	Huisvestingskosten	-6.391	-10	-9	-9	-9	-10
	Algemene Kosten	-1.211	-39	-40	-42	-43	-44
	Doorbelasting middelen	-1.579	-1.520	-1.552	-1.606	-1.661	-1.714
	Productiekosten Jeugd basis	-1.205	0	0	0	0	0
	Productiekosten Algemeen basis	-395	-403	-413	-427	-442	-456
	Productiekosten Algemeen addiitoneel	-1	0	0	0	0	0
Totaal Lasten		**-62.962**	**-3.957**	**-4.073**	**-4.215**	**-4.359**	**-4.498**
Reserveringen	Reserveringen	9	0	0	0	0	0
Totaal Reserveringen		**9**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
		0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Meerjarenraming programma Beschermen derden

Programma Beschermen - derden		Rekening 2021	Primitieve begroitng 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
	Opbrengsten Jeugd basis	105	132	469	69	71	73
	Bijdrage GHOR	925	945	976	1.010	1.044	1.078
	Overige opbrengsten	342	0	0	0	0	0
	Bijdragen gemeenten jeugd	843	913	945	978	1.011	1.044
Totaal Baten		**2.216**	**1.991**	**2.389**	**2.057**	**2.126**	**2.194**
Lasten	Salarissen en sociale lasten	-1.268	-1.127	-1.267	-1.127	-1.165	-1.203
	Overige personeelskosten	-48	-11	-11	-12	-12	-12
	Kapitaallasten	-9	-9	-9	-10	-10	-10
	Huisvestingskosten	-46	-23	-63	-34	-35	-37
	Algemene Kosten	-59	-4	-38	-13	-14	-14
	Doorbelasting middelen	-760	-776	-956	-819	-847	-874
	Productiekosten Jeugd basis	-26	-41	-46	-42	-44	-45
Totaal Lasten		**-2.216**	**-1.991**	**-2.389**	**-2.057**	**-2.126**	**-2.194**
		0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Meerjarenraming programma Bevorderen

Programma Bevorderen		Rekening 2021	Primitieve begroitng 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	Inwonerbijdrage gemeenten	377	386	406	420	434	448
	Overige opbrengsten	2	0	0	0	0	0
Totaal Baten		**379**	**386**	**406**	**420**	**434**	**448**
Lasten	Salarissen en sociale lasten	-219	-233	-238	-246	-254	-262
	Overige personeelskosten	-55	-4	-20	-20	-21	-22
	Algemene Kosten	-4	-5	-5	-6	-6	-6
	Doorbelasting middelen	-143	-137	-137	-142	-147	-152
	Productiekosten Algemeen basis	-3	-6	-6	-6	-6	-6
Totaal Lasten		**-424**	**-386**	**-406**	**-420**	**-434**	**-448**
Reserveringen	Reserveringen	44	0	0	0	0	0
Totaal Reserveringen		**44**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
		0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Meerjarenraming programma Bewaken

Programma Bewaken		Rekening 2021	Primitieve begroitng 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	Inwonerbijdrage gemeenten	419	428	449	465	481	496
	Overige opbrengsten	-2	0	0	0	0	0
	Bijdragen gemeenten jeugd	53	54	74	77	79	82
Totaal Baten		**470**	**483**	**524**	**542**	**560**	**578**
Lasten	Salarissen en sociale lasten	-253	-285	-300	-310	-321	-331
	Overige personeelskosten	-11	-3	-18	-19	-20	-20
	Algemene Kosten	-14	-26	-27	-28	-28	-29
	Doorbelasting middelen	-159	-152	-162	-168	-173	-179
	Productiekosten Algemeen basis	-3	-2	-10	-75	-10	-10
Totaal Lasten		**-440**	**-467**	**-517**	**-599**	**-552**	**-570**
Reserveringen	Reserveringen	-30	-15	-7	57	-9	-9
Totaal Reserveringen		**-30**	**-15**	**-7**	**57**	**-9**	**-9**
		0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Meerjarenraming programma Jeugd

Programma Jeugd		Rekening 2021	Primitieve begroitng 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	Opbrengsten Jeugd basis	511	485	217	225	232	240
	Bijdragen gemeenten huisvesting JGZ	498	488	530	548	567	585
	Overige opbrengsten	1.255	1	1	1	1	1
	Bijdragen gemeenten jeugd	10.637	10.869	11.155	11.545	11.938	12.320
Totaal Baten		**12.902**	**11.843**	**11.903**	**12.320**	**12.739**	**13.146**
Lasten	Salarissen en sociale lasten	-7.695	-6.940	-7.306	-7.562	-7.819	-8.069
	Overige personeelskosten	-538	-380	-106	-110	-113	-117
	Kapitaallasten	-204	-178	-175	-181	-188	-194
	Huisvestingskosten	-546	-533	-563	-582	-602	-621
	Algemene Kosten	-251	-237	-145	-150	-155	-160
	Doorbelasting middelen	-3.334	-3.304	-3.279	-3.394	-3.510	-3.622
	Productiekosten Jeugd basis	-354	-331	-329	-340	-352	-363
	Resultaat voorgaande jaren	-8	0	0	0	0	0
Totaal Lasten		**-12.930**	**-11.902**	**-11.903**	**-12.320**	**-12.739**	**-13.146**
Reserveringen	Reserveringen	96	59	0	0	0	0
Totaal Reserveringen		**96**	**59**	**0**	**0**	**0**	**0**
		68	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Meerjarenraming programma Additioneel

Programma Additioneel		Rekening 2021	Primitieve begroitng 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
	Opbrengsten Jeugd additioneel	2.145	2.013	2.616	2.707	2.800	2.889
	Opbrengsten Algemeen basis	1	0	0	0	0	0
	Opbrengsten Algemeen additioneel	8.638	9.597	9.250	9.574	9.899	10.216
	Overige opbrengsten	1.114	537	801	829	858	885
	Resultaat voorgaande jaren	3	0	0	0	0	0
Totaal Baten		**11.900**	**12.147**	**12.667**	**13.110**	**13.556**	**13.990**
Lasten	Salarissen en sociale lasten	-7.933	-8.548	-9.012	-9.327	-9.645	-9.953
	Overige personeelskosten	-1.118	-625	-720	-746	-771	-796
	Kapitaallasten	-6	-26	-24	-25	-26	-27
	Huisvestingskosten	-8	-3	0	0	0	0
	Algemene Kosten	-328	-237	-251	-260	-269	-277
	Doorbelasting middelen	-2.001	-2.017	-2.126	-2.200	-2.275	-2.348
	Productiekosten Algemeen basis	-6	-6	0	0	0	0
	Productiekosten Algemeen addiitoneel	-128	-361	-195	-202	-209	-216
	Resultaat voorgaande jaren	-15	0	0	0	0	0
Totaal Lasten		**-11.543**	**-11.823**	**-12.328**	**-12.760**	**-13.194**	**-13.616**
Reserveringen	Reserveringen	-317	-324	-339	-351	-362	-374
Totaal Reserveringen		**-317**	**-324**	**-339**	**-351**	**-362**	**-374**
		40	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Meerjarenraming programma Bedrijfsvoering

Programma Bedrijfsvoering en middelen		Rekening 2021	Primitieve begroitng 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	Inwonerbijdrage gemeenten	682	822	563	583	603	622
	Overige opbrengsten	636	28	29	30	31	32
	Bijdragen gemeenten jeugd	-612	-625	-640	-662	-685	-707
	Resultaat voorgaande jaren	19	0	0	0	0	0
Totaal Baten		**725**	**225**	**-48**	**-50**	**-51**	**-53**
Lasten	Salarissen en sociale lasten	-3.330	-4.029	-4.142	-4.287	-4.433	-4.574
	Overige personeelskosten	-3.172	-1.909	-1.809	-1.873	-1.936	-1.998
	Kapitaallasten	-272	-314	-319	-330	-342	-353
	Huisvestingskosten	-843	-767	-774	-802	-829	-855
	Algemene Kosten	-1.158	-1.113	-1.118	-987	-1.021	-1.053
	Doorbelasting middelen	7.975	7.907	8.211	8.329	8.612	8.887
Totaal Lasten		**-800**	**-225**	**48**	**50**	**51**	**53**
Reserveringen	Reserveringen	75	0	0	0	0	0
Totaal Reserveringen		**75**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
		0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.3 Gemeentelijke bijdragen 2023 - 2026

In onderstaande tabel geven we het verloop van de gemeentelijke bijdrage 2023-2026 inclusief de bijdrage VTD weer. Dit is inclusief loon- en prijsindexatie van 1,9%.

Verloop gemeentelijke bijdragen basistaken GGD Drenthe en Veilig Thuis Drenthe	Jeugd 0-18 jaar	Huisvesting 0-18 jaar	Jeugd 4-18 jaar	Overige programma's	VTD	Totaal
Primitieve begroting 2022	9.609.972	487.952	1.600.905	5.221.856	6.610.616	23.531.301
Huisvesting 0-18	0	32.083	0	0	0	32.083
Beheersbegroting 2022	**€ 9.609.972**	**€ 520.035**	**€ 1.600.905**	**€ 5.221.856**	**€ 6.610.616**	**€ 23.563.384**
Loon- en prijsindexatie 2023 (1,9%)	182.589	9.881	30.417	99.215	125.602	447.704
Organisatieontwikkeling	0	0	0	-127.375	0	-127.375
Gewijzigd formatieplan JGZ	94.718	0	15.779	-110.497	0	0
Bijdrage 2023	**€ 9.887.280**	**€ 529.916**	**€ 1.647.101**	**€ 5.083.199**	**€ 6.736.218**	**€ 23.883.714**
Loon- en prijscompensatie 2024 (3,5%)	346.055	18.547	57.649	177.912	235.768	835.930
Bijdrage 2024	**€ 10.233.335**	**€ 548.463**	**€ 1.704.749**	**€ 5.261.111**	**€ 6.971.985**	**€ 24.719.644**
Bij: loon- en prijscompensatie 2025 (3,4%)	347.933	18.648	57.961	178.878	237.047	840.468
Bijdrage 2025	**€ 10.581.268**	**€ 567.111**	**€ 1.762.711**	**€ 5.439.989**	**€ 7.209.033**	**€ 25.560.111**
Bij: loon- en prijscompensatie 2026 (3,2%)	338.601	18.148	56.407	174.080	230.689	817.924
Bijdrage 2026	**€ 10.919.869**	**€ 585.259**	**€ 1.819.117**	**€ 5.614.069**	**€ 7.439.722**	**€ 26.378.035**

Financiering programma Jeugd

Deze tabel specificeert de kosten voor gemeenten, die besloten hebben tot integrale jeugdgezondheidszorg.

Jeugd 0-18 jaar	2023			2024		2025		2026	
	inwoners 0-18 per 1-1-2021	tarief 2023	basis-bijdrage	tarief 2024	totaal	tarief 2025	totaal	tarief 2026	totaal
Assen	13.481	147,74	1.991.698	152,91	2.061.408	158,11	2.131.495	163,17	2.199.703
Borger-Odoorn	4.335	147,74	640.458	152,91	662.874	158,11	685.412	163,17	707.345
Emmen	18.985	147,74	2.804.865	152,91	2.903.036	158,11	3.001.739	163,17	3.097.794
Hoogeveen	11.025	147,74	1.628.846	152,91	1.685.856	158,11	1.743.175	163,17	1.798.956
Midden-Drenthe	5.891	147,74	870.343	152,91	900.805	158,11	931.432	163,17	961.238
Noordenveld	5.617	147,74	829.862	152,91	858.907	158,11	888.110	163,17	916.529
Westerveld	3.119	147,74	460.805	152,91	476.933	158,11	493.148	163,17	508.929
De Wolden	4.470	147,74	660.403	152,91	683.517	158,11	706.757	163,17	729.373
Totaal	**66.923**		**9.887.279**		**10.233.334**		**10.581.268**		**10.919.868**

Conform bestuursbesluit zijn de huisvestingskosten van de JGZ niet meer opgenomen als onderdeel van de basistaken, maar worden deze separaat afgerekend met de desbetreffende gemeenten. Deze tabel specificeert deze kosten per gemeente.

Huisvesting 0-18	2023	2024	2025	2026
	bijdrage	bijdrage	bijdrage	bijdrage
Assen	92.271	95.501	98.748	101.908
Borger-Odoorn	49.824	51.568	53.321	55.027
Coevorden	4.684	4.848	5.013	5.174
Emmen	136.567	141.347	146.153	150.830
Hoogeveen	68.595	70.996	73.410	75.759
Meppel	10.369	10.732	11.097	11.452
Midden-Drenthe	73.025	75.580	78.150	80.651
Noordenveld	44.545	46.104	47.671	49.197
Westerveld	29.811	30.854	31.903	32.924
De Wolden	20.224	20.932	21.644	22.336
Totaal	**529.916**	**548.463**	**567.110**	**585.258**

De tabel specificeert de bijdrage van de gemeenten die de integrale Jeugdgezondheidszorg niet onder hebben gebracht bij de gemeenten.

Jeugd 4-18 jaar	2023			2024		2025		2026	
	inwoners 4-18 per 1-1-2021	tarief 2023	basis-bijdrage	tarief 2024	totaal	tarief 2025	totaal	tarief 2026	totaal
Aa en Hunze	3.503	82,85	290.217	85,75	300.374	88,66	310.587	91,50	320.526
Coevorden	5.117	82,85	423.933	85,75	438.771	88,66	453.689	91,50	468.207
Meppel	5.604	82,85	464.280	85,75	480.530	88,66	496.868	91,50	512.768
Tynaarlo	5.657	82,85	468.671	85,75	485.075	88,66	501.567	91,50	517.617
Totaal	**19.881**		**1.647.101**		**1.704.750**		**1.762.711**		**1.819.118**

Financiering overige programma's

Het totaal te financieren bedrag voor de gemeenten is in 2023 geïndexeerd met 1,9%. De bijdrage per inwoner is hier op aangepast en bedraagt € 10,27 per inwoner in 2023.

Overige programma's	inwoners	2023		2024		2025		2026	
	1-1-2021	per inw.	totaal	per inw.	totaal	per inw.	totaal	per inw.	totaal
Aa en Hunze	25.399	10,27	260.945	10,63	270.078	10,99	279.261	11,35	288.197
Assen	68.836	10,27	707.210	10,63	731.963	10,99	756.849	11,35	781.068
Borger-Odoorn	25.598	10,27	262.990	10,63	272.194	10,99	281.449	11,35	290.455
Coevorden	35.317	10,27	362.841	10,63	375.541	10,99	388.309	11,35	400.735
Emmen	107.024	10,27	1.099.548	10,63	1.138.032	10,99	1.176.725	11,35	1.214.380
Hoogeveen	55.603	10,27	571.256	10,63	591.250	10,99	611.353	11,35	630.916
Meppel	34.386	10,27	353.276	10,63	365.641	10,99	378.073	11,35	390.171
Midden-Drenthe	33.381	10,27	342.951	10,63	354.954	10,99	367.023	11,35	378.768
Noordenveld	31.214	10,27	320.688	10,63	331.912	10,99	343.197	11,35	354.179
Tynaarlo	33.978	10,27	349.085	10,63	361.303	10,99	373.587	11,35	385.542
Westerveld	19.661	10,27	201.994	10,63	209.064	10,99	216.172	11,35	223.089
De Wolden	24.374	10,27	250.415	10,63	259.179	10,99	267.991	11,35	276.567
Totaal	**494.771**		**5.083.199**		**5.200.322**		**5.301.728**		**5.405.112**

Financiering VTD

De bijdrage voor Veilig Thuis laat zich als volgt specificeren.

Bijdrage VTD						
	Bijdrage Centrum-gemeente	Verdeling o.b.v. rijksbijdrage jeugd 2016		Verdeling o.b.v. inwoners (1-1-2021)		Bijdrage 2023
Aa en Hunze		4,3%	81.700	25.399	189.351	271.051
Assen		18,4%	349.600	68.836	513.177	862.777
Borger-Odoorn		5,3%	100.700	25.598	190.835	291.535
Coevorden		6,2%	117.800	35.317	263.290	381.090
Emmen	1.147.669	24,7%	469.300	107.024	797.870	2.414.840
Hoogeveen		12,8%	243.200	55.603	414.524	657.724
Meppel		6,7%	127.300	34.386	256.350	383.650
Midden-Drenthe		5,7%	108.300	33.381	248.857	357.157
Noordenveld		4,9%	93.100	31.214	232.702	325.802
Tynaarlo		5,1%	96.900	33.978	253.308	350.208
Westerveld		3,0%	57.000	19.661	146.574	203.574
De Wolden		2,9%	55.100	24.374	181.710	236.810
Totaal	**1.147.669**		**1.900.000**	**494.771**	**3.688.548**	**6.736.217**

3.4 Reserves en voorzieningen 2023-2026

In onderstaande overzichten wordt het meerjarig verloop van de reserves en voorzieningen weergegeven. Het verloop is uitgesplitst in toevoegingen en onttrekkingen per jaar. Het doel, de risicocalculatie en de ontwikkeling wordt per reserve geduid. Tevens is een overzicht van het verloop van de reserves en voorzieningen per programma weergegeven.

	2022	2023			2024		
	Beginstand	Storting	Onttrekking	Eindstand	Storting	Onttrekking	Eindstand
Algemene reserve	769	0	-353	415	15	0	430
Risicoreserve	1.467	361	-22	1.806	373	-23	2.156
Organisatieontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve	276	16	-9	283	16	-74	226
Reserve VTD	448	0	0	448	0	0	448
Totaal	**2.960**	**376**	**-384**	**2.952**	**404**	**-96**	**3.260**

	2024	2025			2026		
	Beginstand	Storting	Onttrekking	Eindstand	Storting	Onttrekking	Eindstand
Algemene reserve	430	15	0	445	14	0	459
Risicoreserve	2.156	386	-23	2.519	398	-24	2.893
Organisatieontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve	226	17	-8	234	17	-9	243
Reserve VTD	448	0	0	448	0	0	448
Totaal	**3.260**	**417**	**-32**	**3.645**	**430**	**-33**	**4.042**

Algemene reserve

Doel

De algemene reserve is ingesteld voor als algemeen weerstandsvermogen voor onvoorziene uitgaven en andere bedrijfsrisico's, voor zover hierin niet op andere wijze is voorzien. De risico's voor additionele taken, worden opgevangen vanuit de Risicoreserve.

Risicocalculatie

Voor deze reserve is de bestuurlijke norm dat wij 2,5% aanhouden van de kostenomvang van het basistakenpakket. Het maximum voor 2023 bedraagt € 415.440.

Risicoreservering

Doel

Het opvangen van risico van additioneel werk.

Risicocalculatie

De berekening is op basis van 'Personeelsvolume additionele taken per einde jaar' x 'worst-case scenario (=33%)'. De gewenste omvang, conform deze norm, voor 2023 bedraagt € 1.203.422.

Ontwikkelingsplanning

Indien de gewenste omvang overschreden wordt, zal het overschot uitgekeerd worden aan de gemeenten conform de relatieve omvang van de afname van de additionele taken.

Reserve organisatieontwikkeling

Doel

Aansluiten op verwachte en gesignaleerde ontwikkelingen. Voor organisatieontwikkeling zijn geen structurele posten opgenomen in de begroting. De GGD is een professionele en kennisrijke organisatie die, zeker de komende jaren, een belangrijk kennis- en expertisecentrum van en voor de gemeenten is. Om deze rol te kunnen blijven spelen, is het noodzakelijk om medewerkers en organisatie voortdurend te ontwikkelen.

Risicocalculatie

Realistische inschatting van de te verwachten kosten bij 'doel' genoemde onderwerpen en de mogelijk claims.

Ontwikkelingsplanning

Voor organisatieontwikkeling zijn geen structurele posten opgenomen in de begroting. De reserve wordt gevoed wanneer de bedrijfsvoering dat in enig jaar toelaat. GGD moet het zelf inverdienen in de bedrijfsvoering.

Egalisatiereserve

Doel

Ter voorkoming van een piek in de kosten en lasten in de toekomst (egalisatie van de kosten).

Mogelijke claims

Egalisatie van de kosten van 3 onderzoeken epidemiologie per vier jaar (€ 49.000), opleiding Forensisch artsen (€ 107.000) en Publieke Gezondheid Asielzoekers (€ 88.000) en opleiding arts infectieziektebestrijding (€ 24.000).

Risicocalculatie
Realistische inschatting van de te verwachten kosten bij ‘mogelijke claims’ genoemde onderwerpen.

Ontwikkelingsplanning
P.m.

Reserve VTD
Doel
Ter voorkoming van een piek in de kosten en lasten in de toekomst (egalisatie van de kosten).

Mogelijke claims
Onder andere MDA++, de radarfunctie en de toename van het aantal te verwerken meldingen.

Risicocalculatie
Realistische inschatting van de te verwachten kosten bij ‘mogelijke claims’ genoemde onderwerpen.

Ontwikkelingsplanning
P.m.

Meerjarenraming 2023-2026 onttrekking/storting reserves per programma

	Raming 2023			Raming 2024		
	storting	onttrekking	saldo	storting	onttrekking	saldo
Programma beschermen	0	0	0	0	0	0
Programma beschermen derden	0	0	0	0	0	0
Programma bevorderen	0	0	0	0	0	0
Programma bewaken	16	-9	7	16	-74	-58
Programma jeugd	0	0	0	0	0	0
Programma additioneel	361	-22	339	373	-23	351
Programma bedrijfsvoering en middelen	0	0	0	0	0	0
Totaal	**376**	**-31**	**346**	**389**	**-96**	**293**

	Raming 2025			Raming 2026		
	storting	onttrekking	saldo	storting	onttrekking	saldo
Programma beschermen	0	0	0	0	0	0
Programma beschermen derden	0	0	0	0	0	0
Programma bevorderen	0	0	0	0	0	0
Programma bewaken	17	-8	9	17	-9	8
Programma jeugd	0	0	0	0	0	0
Programma additioneel	386	-23	362	398	-24	374
Programma bedrijfsvoering en middelen	0	0	0	0	0	0
Totaal	**403**	**-32**	**371**	**415**	**-33**	**382**

3.5 Incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 28 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet een overzicht worden verstrekt van de incidentele baten en lasten. Dit betreft een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd.

Het overzicht van de incidentele baten en lasten is een onmisbaar overzicht voor het verkrijgen van een juiste beeld van het materieel sluiten van de (meerjaren)begroting en daarmee van de financiële positie van GGD Drenthe. Per definitie behoren de stortingen en onttrekkingen aan en van de reserves tot de incidentele lasten en baten. Om die reden worden deze in onderstaande tabel weergegeven.

	Programma	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	Beschermen derden	402	0	0	0
	Bewaken	0	66	0	0
	Jeugd	82	84	87	90
	Additioneel	0	0	0	0
Totaal Baten		**484**	**150**	**87**	**90**
	Programma	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	Beschermen derden	-402	0	0	0
	Bewaken	0	-66	0	0
	Jeugd	-82	-84	-87	-90
	Additioneel	-361	-373	-386	-398
Totaal Lasten		**-844**	**-523**	**-473**	**-488**
Specificatie incidentele baten					
Programma beschermen derden		Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Inhaalcampagen RVP		402	0	0	0
Totaal programma beschermen derden		**402**	**0**	**0**	**0**
Programma bewaken					
Volwassenen en ouderenonderzoek (dekking egalisatiereserve)		0	66	0	0
Totaal programma bewaken		**0**	**66**	**0**	**0**
Programma jeugd					
Subsidie 1e/2e fase artsen in opleiding		82	84	87	90
Totaal programma jeugd		**82**	**84**	**87**	**90**

Specificatie incidentele lasten				
Programma beschermen derden	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Inhaalcampagen RVP	-402	0	0	0
Totaal programma beschermen derden	**-402**	**0**	**0**	**0**
Programma bewaken				
Volwassenen en ouderenonderzoek	0	-66	0	0
Totaal programma bewaken	**0**	**-66**	**0**	**0**
Programma jeugd				
Opleidingskosten 1e/2e fase artsen in opleiding	-82	-84	-87	-90
Totaal programma jeugd	**-82**	**-84**	**-87**	**-90**
Programma additioneel				
Storting risicoreserve	-361	-373	-386	-398
Totaal programma additioneel	**-361**	**-373**	**-386**	**-398**

Voor het programma additioneel wordt een opslag van 10% berekend op de kostprijs van de additionele producten. Deze opslag is bedoeld voor eventuele frictiekosten als gemeenten besluiten geen additionele producten meer af te nemen van de GGD. De opslag wordt gestort in de risicoreserve. Deze stortingen gebeuren jaarlijks en kunnen dus niet als een incidentele last worden gezien. De omvang van de risicoreserve is gehouden aan een bestuurlijke afspraak dat deze niet hoger is dan 33% van de loonkosten. Als de reserve boven deze bestuurlijke norm komt wordt het meerdere in principe terug betaald aan de gemeenten.

Ter egalisatie van de kosten van 3 onderzoeken epidemiologie per 4 jaar (programma bewaken) storten we jaarlijks in de egalisatiereserve. De jaarlijkse stortingen en onttrekkingen zien wij niet als incidentele baten en lasten, maar zijn bedoeld om lasten en baten over de verschillende jaren te egaliseren tot een structureel gemiddelde.

Om te beoordelen of de begroting structureel sluitend is, worden de begrotingssaldi gecorrigeerd met het saldo van incidentele baten en lasten.

Gezuiverd saldo				
	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Geraamde resultaat	361	373	386	398
Saldo incidentele baten	484	150	87	90
Saldo incidentele lasten	-844	-523	-473	-488
Gezuiverd saldo	**0**	**0**	**0**	**0**

Bijlage 1 Verklarende woordenlijst

ABO	Algemeen bestuurlijk overleg
ABR	Antibioticaresistentie
AIOS	Arts in opleiding tot specialist
AMV	Alleenstaande minderjarige vreemdeling
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AZC	Asielzoekerscentrum
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BCG	Bacillus calmette-guérin (vaccin tegen tuberculose)
BI	Business-intelligence
BMR	(vaccin tegen) Bof, mazelen en rodehond
BRMO	Bijzonder resistente micro-organismen
BRP	Basisregistratie van personen
BSO	Buitenschoolse opvang
BVD	Bestuurlijk veiligheidsoverleg Drenthe
CB	Consultatiebureau
CJG	Centrum voor jeugd en gezin
COA	Centraal orgaan opvang asielzoekers
CRI	Crisis, rampen en Incidenten
CSG	Centrum Seksueel Geweld
DI-PG	Deskundige Infectiepreventie Publieke Gezondheid
DTP	(vaccin tegen) Difterie , tetanus, polio
DKTP	(vaccin tegen) Difterie , kinkhoest, tetanus, polio
FG	Forensische Geneeskunde
FMEK	Forensisch medische expertise bij kindermishandeling
GAGS	Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige hulverleningsorganisatie in de regio
GIDS	Gezond in de stad: landelijke stimuleringsprogramma
GOB	Gastouderbureau
GROP	GGD rampen opvangplan
IKB	Individueel Keuze Budget
IKK	Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang
IZB	Infectieziektebestrijding
HBO	Hoger beroepsonderwijs
HG	Huiselijk geweld
HIb	Haemophilus influenzae type B (Hib)-ziekten
HPV	Humaan papillomavirus
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOGG	Jongeren op gezond gewicht
KDV	Kinderdagverblijf
KIES	Kinderen in Echtscheidingssituaties
KNMAR	Koninklijke Nederlandse Marechaussee
KWE	Kleinschalige Wooneenheid
KWG	Kleinschalige Woongroep

LHBT	lesbische vrouwen/homoseksuele mannen/biseksuelen/transgenders
LPK	Landelijk Professioneel Kader
MDA++	Multidisciplinaire aanpak intersectoraal en specialistisch
NJI	Nederlands Jeugdinstituut
NODO	Nader Onderzoek DoodsOorzaak
OGGZ	Openbare geestelijke gezondheidszorg
OTO	Opleiden, trainen, oefenen
P&O	Personeel & organisatie
PGA	Publieke gezondheid asielzoekers
PSHi	Psychosociale hulverlening bij incidenten
RIVM	Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu
RUD	Regionale uitvoeringsdienst
RVP	Rijksvaccinatieprogramma
SBOH	Stichting beroepsopleiding huisartsen
SOA	Seksueel overdraagbare aandoening
TBC	Tuberculosebestrijding
THZ	Technische Hygiënezorg
UMCG	Universitair Medisch Centrum Groningen
VDG	Verenigde Drentse Gemeenten
VNG	Verenigde Nederlandse Gemeenten
VenJ	Veiligheid en Justitie
VNN	Verslavingszorg Noord-Nederland
VO	Voortgezet Onderwijs
VRD	Veiligheidsregio Drenthe
VVE	Voorschoolse – en Vroegschoolse Educatie
VTD	Veilig Thuis Drenthe
VWS	Volksgezondheid, welzijn, sport
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WNT	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Bijlage 2 Overige overzichten

In het Besluit Begrotingsverantwoording voor gemeenten en provincies (BBV) staat aangegeven welke overzichten onderdeel van de begroting moeten zijn.
Deze overzichten zijn hieronder opgenomen en waar mogelijk toegelicht.

Tabel inzake beleidsindicatoren formatie en organisatie

Beleidsindicatoren	2022	2023	2024	2025	2026
1. Formatie	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57
Fte per 1.000 inwoners					
2. Bezetting	0,60	0,56	0,56	0,56	0,56
Fte per 1.000 inwoners					
3. Apparaatkosten	€ 60	€ 63	€ 64	€ 66	€ 68
per inwoner					
4. Externe inhuur	4%	5%	5%	5%	5%
% van de loonkosten					
5. Overhead	22%	22%	22%	22%	22%
% van de totale lasten					
Aantal inwoners Drenthe	**494.771**				

Toelichting

Formatie en bezetting
De toegestane formatie bij de GGD bedraagt in 2023 283 fte, zijnde 0,57 fte per 1.000 inwoners.
Onder toegestane formatie verstaan wij de formatie voor de basistaken plus de formatie voor additionele taken.
De geraamde bezetting wordt wat lager ingeschat vanwege vacatures die er altijd zijn en waarvan het tijd kost ze in te vullen.

Apparaatskosten
De apparaatskosten voor 2023 stijgen ten opzichte van 2022. De stijging vanaf 2023 als bedrag per inwoner komt door de loon- en prijsstijgingen die zijn verwerkt in de meerjarenbegroting.

Externe inhuur
Externe inhuur betreft de kosten van structurele inhuur van een aantal functies die niet op de loonlijst van de GGD voorkomen. Het gaat o.a. om GAGS piket en inhuur van Forensische artsen.

Tabel inzake geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans (in € 1.000)		2023	2024	2025	2026
Activa	Materiele vaste activa	1.900	1.900	1.900	1.900
	Voorraden	10	10	10	10
	Uitzettingen korter dan 1 jaar	6.306	6.653	7.006	7.412
	Overlopende activa	500	500	500	500
	Liquide middelen	250	250	250	250
Totaal activa		**8.966**	**9.312**	**9.665**	**10.071**
Lasten	Eigen vermogen	-2.216	-2.562	-2.915	-3.321
	Netto vlottende schulden korter dan 1 jaar	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
	Overlopende passiva	-5.250	-5.250	-5.250	-5.250
Totaal passiva		**-8.966**	**-9.312**	**-9.665**	**-10.071**

Tabel inzake taakvelden

BBV-Taakvelden	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten				
0.10 Mutaties reserves	31	96	32	33
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0
0.4 Overhead	128	133	137	142
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0
0 Bestuur en ondersteuning	**159**	**229**	**169**	**174**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.146	1.186	1.226	1.265
1.2 Openbare orde en veiligheid	474	491	507	524
1 Veiligheid	**1.620**	**1.676**	**1.733**	**1.789**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.450	1.500	1.551	1.601
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	1.351	1.398	1.446	1.492
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	5.687	5.886	6.087	6.281
6 Sociaal Domein	**8.488**	**8.785**	**9.083**	**9.374**
7.1 Volksgezondheid	21.917	22.277	23.034	23.772
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	293	304	314	324
7 Volksgezondheid en milieu	**22.210**	**22.581**	**23.348**	**24.096**
Totaal Baten	32.476	33.271	34.334	35.433
Lasten				
0.10 Mutaties reserves	-376	-389	-403	-416
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0
0.4 Overhead	-7.138	-7.393	-7.649	-7.899
0.8 Overige baten en lasten	-710	-569	-588	-607
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0
0 Bestuur en ondersteuning	**-8.224**	**-8.351**	**-8.640**	**-8.921**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-967	-1.001	-1.035	-1.068
1.2 Openbare orde en veiligheid	-431	-446	-462	-476
1 Veiligheid	**-1.399**	**-1.447**	**-1.496**	**-1.544**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-865	-895	-925	-954
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-1.146	-1.186	-1.226	-1.265
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-4.732	-4.896	-5.061	-5.222
6 Sociaal Domein	**-6.742**	**-6.976**	**-7.212**	**-7.441**
7.1 Volksgezondheid	-15.870	-16.246	-16.727	-17.259
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-242	-250	-259	-267
7 Volksgezondheid en milieu	**-16.112**	**-16.496**	**-16.986**	**-17.526**
Totaal Lasten	-32.476	-33.271	-34.334	-35.433
Eindtotaal	**-0**	**-0**	**-0**	**-0**
Overhead %	22%	22%	22%	22%

In deze tabel worden de totale kosten van de GGD (basis en additioneel) gerubriceerd naar de verplichte gemeentelijke taakvelden.